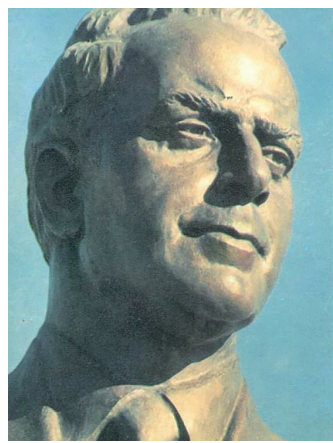

Milli azadlıqdan
şirin nemət yoxdur!

J. Aliyev

YENİ AZƏRBAYCAN

Azərbaycanın dövlət müstəqilliyi Azərbaycan xalqının milli sərvətidir.
Qəzet 1993-cü ilin aprel ayından nəşr olunur. Yeni Azərbaycan Partiyasının orqanı.

3 sentyabr
2025-ci il,
çərşənbə
№ 156 (6983)
Qiyməti
60 qəpik

Müstəqillik yolunun başlanğıcı

Bax sah. 3

**Bakı - Pekin, Bakı - Vaşinqton
əlaqələri yeni dünya nizamının
standartlarını və yol xəritəsini
müəyyənləşdirir**

Bax sah. 2

Azərbaycan Avrasiyanın yeni nəqliyyat xəritəsini formalaşdırır
Zəngəzur dəhlizi Şərq-Qərb və Şimal-Cənub marşrutlarını əlaqələndirən nəhəng haba çevriləcək

Bax sah. 4

Qlobal Cənubun səsi və gücü - ŞƏT

Bax sah. 4

**Yaxın və Orta Şərq
üçün sülh imkanı...**

Bax sah. 5

**Milli Məclis
Bəyanat yaydı**

Bax sah. 5

ATƏT-in Minsk qurubu...
Qarabağ Zəfərinin
növbəti siyasi təsdiqi!

Bax sah. 6

**Cəhənnəmdən
qaçış**

Bax sah. 7

**Polşa
Almaniyadan
reparasiya
tələb edir**

Bax sah. 6

**Fransada
siyasi
böhran**

Bax sah. 7

“Powerchina group” şirkəti ilə əməkdaşlıq məsələləri müzakirə edilib

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev sentyabrın

2-də Çin Tiencin şəhərində “Powerchina group” şirkətlər qru-

punun icraçı vitse-prezidenti Xi Yinfen ilə görüşüb.

AZƏRTAC xəbər verir ki, görüşdə şirkətin ölkəmizdə uğurla fəaliyyət göstərdiyi qeyd olunub. Yaşıl enerji, ətraf mühitin mühafizəsi, su resurslarının idarə olunması, çirkab suların təmizlənməsi, elektroenergetika və yaşıl hidrogen layihələri, tikinti, avadanlıq istehsalı sahələrində əməkdaşlıq məsələləri müzakirə edilib.

Eyni zamanda, Günəş və külək elektrik stansiyalarının inşası, “ağıllı enerji sistemləri”nin inqerasiyası və yerli mütəxəssislərin hazırlanması üzrə əməkdaşlıqla bağlı perspektivlərə dair fikir mübadiləsi aparılıb.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev sentyabrın 2-də Çin Tiencin şəhərində “China National Chemical Engineering” (CNCEC) şirkətinin sədri Mo Dinqqi ilə görüşüb.

AZƏRTAC xəbər verir ki, söhbət zamanı Azərbaycanla şirkət arasında neft-kimya sənayesi, neft emalı fəaliyyəti və neft-kimya məhsullarının istehsalı sahələrində əməkdaşlıqla bağlı fikir mübadiləsi aparılıb.

“China National Chemical Engineering” (CNCEC) şirkətinin sədri Azərbaycanla əlverişli investisiya mühitinin olduğunu qeyd etdi.

Sonda Azərbaycan Respublikasının Dövlət Neft Şirkəti (SOCAR) ilə Çin Milli Kimya Mühəndisliyi və Tikinti Korporasiyası “Seven LTD” arasında imzalanmış Çərçivə Sazişinin dövlətimizin başçısının və şirkətin sədrinin iştirakı ilə mübadiləsi oldu. Sənəd Azərbaycanla üçüncü ölkələrdə birgə layihələrin icrasını nəzərdə tutur.

Azərbaycanda əlverişli investisiya mühiti var

Azərbaycan Prezidenti Çinin Tiencin şəhərindən qatarla paytaxt Pekinə gəlib

Sentyabrın 2-də Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyeva Çin Tiencin şəhərindən qatarla paytaxt Pekinə gəliblər.

AZƏRTAC xəbər verir ki, dövlətimizin başçısı və birinci xanım Pekində yapon işğalına qarşı Çin xalq müqaviməti və İkinci Dünya müharibəsində qazanılmış Qələbənin 80-ci ildönümünə həsr olunmuş tədbirlərdə iştirak edəcəklər.

Bakı - Pekin, Bakı - Vaşinqton əlaqələri yeni dünya nizamının standartlarını və yol xəritəsini müəyyənləşdirir

Müasir global çağırışlar əməkdaşlığa və ortaq dəyərlərin bölüşülməsinə hədəflənir - çox-tərəfli platformalarda sıx əməkdaşlıq üçün yaradılan zəmin bəşəriyyətin ümumi problemlərinin həllində açar rolunu oynayır. Qlobal nizamın əsas dayaq nöqtələri isə müasir transformasiyaya uyğun olaraq tənzimlənilir - etiraf olunur ki, qlobal problemlərin

həllində, beynəlxalq iqtisadi-siyasi əlaqələrin qurulmasında, hətta ən kəskin kataklizmlərin və toqquşmaların qarşısının alınmasında həm ikitərəfli, həm də çoxtərəfli əlaqələrin inkişaf etdirilməsi dayanır. Başqa sözlə, beynəlxalq ədalətin səmərəli şəklində müdafiəsində aparıcı funk-

siyanı məhz münasibətlərin ən ön sıraya çıxması yerinə yetirir. Etiraf olunmalıdır ki, son 15 ildə Azərbaycan qlobal məkanda həm aparıcı regional lider, həm də qlobal logistik öncül kimi şöhrət qazanıb. Diqqət yetirsək, Bakının aparıcı rolu nəinki yerləşdiyi coğrafiyada, daha böyük

geostrateji iqtisadi-siyasi platformalarda vurğulanır, tədqiqatçı deyir. Azərbaycanın yeni global proseslərdəki rolunun artması, yeni perspektiv əməkdaşlıqların meydana çıxması isə bir daha onu göstərir ki, rəsmi Bakı aparıcı siyasi-iqtisadi strategiyada uzaqgörənlik, operativlik, çevik

Azərbaycan beynəlxalq aləmin yeni münasibətlər sistemini formalaşdırır

dəyərləndirmə kimi mühüm ştrixləri ön plana çıxarır - bu, müasir çağırışlara, müasir standartlara söykənərək yürüdülmən dövlət siyasətinin növbəti təsdiqidir. Əlaqələrin inkişaf etdirilməsi isə yeni iqtisadi-siyasi situasiyanın üfüqlərinin genişlənməsidir. İndiki halda Azərbaycan beynəlxalq aləmin diqqət mərkəzində olan yeni dünya düzənindəki rolunun artmasına yol

açan bir çox addımlar, illər öncə xəyal belə edilə bilməyən məsələlər reallığa çevrilir:

- Zəngəzur xətti (TRİPP) “vahid iqtisadi-siyasi yol” predmeti kimi həm Çin, həm də ABŞ tərəfindən təqdir olunur, ön plana çıxarılır;

- Dünyanın iqtisadi - ticari nüvəsinin coğrafi parametrləri dəyişir (bu məsələdə Çin və ABŞ ilə yaxın əlaqələr birmənalı olaraq yeni situasiyanın mərkəzində yer alır).

Yeni nizamın nümunəvi əməkdaşlıq dekreti

Azərbaycan apardığı geniş siyasi mahiyətə malik kurs regionda yeni beynəlxalq münasibətlər sistemini nizamlayır. Bölgənin təhlükəsizlik immuniteti gücləndirilir, qlobal proseslərə müdaxilə imkanları yaranır. Bu amil TDT-nin funksionallığının artmasından tutmuş, Şərq-Qərb kontenti üzrə inteqrasiyanın yenilənməsi, dinamik qazanması kimi aktiv mərhələdə olunan proseslərdəki rolumuzu nümunə sayıla bilər. Çin-Qorb xətti üzərində Azərbaycanın fərdi nüfuzu ilə yanaşı həm regional, həm də qlobal maraqların çarpazlaşma nöqtəsi olması uzlaşma meyillərini gücləndirir. Bununla da, yeni dövr üçün aktuallıq daşıyacaq əməkdaşlıq platformaları gündəmə gəlir, mövcud olanlar isə gücləndirilir.

Azərbaycanın yaratdığı bu mənzərə həm də ortada olan imkanlardan yararlanmaq üçün fürsət deməkdir. Nəticə etibarı ilə, qlobal məkanın gənc, amma qətiyyətli, birlik və həmrəylik təşəbbüsləri ilə seçilən bir üzvi olaraq yeni beynəlxalq əlaqələr sisteminin humanizm prinsipləri əsasında qurulması cəhdləri dəstəklənir. Azər-

Dövlət başçısı çıxışında bildirib ki, Azərbaycan beynəlxalq sülhün, təhlükəsizliyin və inkişafın təşviqi məqsədilə Çin tərəfindən irəli sürülmüş Qlobal İnkişaf Təşəbbüsünü, Qlobal Təhlükəsizlik Təşəbbüsünü və Qlobal Sivilizasiya Təşəbbüsünü fəal şəkildə dəstəkləmişdir: “Biz, həmçinin Çin Xalq Respublikasının Sədri tərəfindən irəli sürülmüş Qlobal İdarəetmə Təşəbbüsünü dövlətlərin suveren bərabərliyi, BMT Nizamnaməsi və

baycan və Çin bu mühüm tabloda özünəməxsus, olduqca vacib, ən əsası isə strateji tərəfdaşlığa söykənən bir konsepsiya nümayiş etdirir. Otən il Astanada iki ölkə arasında imzalanmış Birgə Bəyannamə, bu ilin aprelinde “Azərbaycan Respublikası ilə Çin Xalq Respublikası arasında hərtərəfli strateji tərəfdaşlıq əlaqələrinin qurulması haqqında Birgə Bəyanat” yeni nizamın nümunəvi əməkdaşlıq dekreti də sayıla bilər - hər iki ölkə çoxtərəfli əlaqələrin qarşılıqlı maraqlarla uzlaşdırılmasının faktoloji sənədləşməsinə ortaq qoydu. Prezident İlham Əliyev sentyabrın 1-də Çin Tiencin şəhərində keçirilən “ŞOT plyus” formatında görüşdəki çıxışında bildirib ki, Azərbaycanla Çin arasında səmimi dostluq münasibətləri və hərtərəfli strateji tərəfdaşlıq bağları mövcuddur. Bu əlaqələrin dərinləşdirilməsi Azərbaycanın xarici siyasətinin mühüm istiqamətlərindən biridir.

beynəlxalq hüquqa hörmət əsasında beynəlxalq münasibətlərin yaxşılaşdırılmasına yönəlməli mühüm və vaxtında atılmış bir addım kimi alqışlayırıq”.

Azərbaycan özünün beynəlxalq siyasət kursunu milli maraqlar çərçivəsində və qarşılıqlı faydalı əməkdaşlıq prinsipləri üzərində qurub. Bu siyasətin mərkəzində sülh, təhlükəsizlik, inkişaf və beynəlxalq əməkdaşlığın təşviqi dayanır. Azərbaycan yalnız regional deyil, həm

də qlobal miqyasda müxtəlif təşəbbüslərə qoşularaq beynəlxalq münasibətlərdə dialoq, tərəfdaşlıq və qarşılıqlı hörmətin möhkəmlənməsi mühüm töhfələr verir. Bu kontekstdə Bakı son illərdə Çin tərəfindən irəli sürülmüş bir sıra qlobal təşəbbüslərə verdiyi dəstəklə həm öz mövqeyini, həm də beynəlxalq ədalət və sülh naminə prinsipial yanaşmasını ortaya qoyur.

- Qlobal İnkişaf Təşəbbüsü əsasən dayanıqlı inkişaf məqsədlərinin sürətləndirilməsi, yoxsulluğun azaldılması, iqlim dəyişikliyinə qarşı mübarizə və sosial ixtisadi rifahın təmin olunması xidmət edir. Azərbaycanın bu təşəbbüsə verdiyi dəstək təsadüfi deyil. Bakı özü də regional inkişafın əsas lokomotivlərindən biridir və enerji, nəqliyyat-logistika, rəqəmsal transformasiya sahələrində həyata keçirdiyi layihələrlə beynəlxalq iqtisadi əməkdaşlığa real töhfələr verir. Ölkə dayanıqlı inkişaf məqsədlərinə nail olmaq üçün milli səviyyədə konkret proqramlar həyata keçirir və regional əməkdaşlıq vasitəsilə həm Orta Dəhliz, həm də “Yaşıl enerji dəhlizi” kimi layihələrlə qlobal miqyasda inkişaf prosesinə inteqrasiya olunur.

- Qlobal Təhlükəsizlik Təşəbbüsünün və Qlobal Sivilizasiya Tə-

Pekin - Bakı strateji münasibətləri: təhlükəsizlik, inkişaf təşəbbüsləri, sivilizasiyalararası əlaqələrin dərinləşdirilməsi...

şəbbüsünün dəstəklənməsinə gəlincə isə, burada hərbi aspektlərlə yanaşı enerji təhlükəsizliyi, ərzaq təhlükəsizliyi, ekoloji təhlükəsizlik və kibertəhlükəsizlik kimi yeni istiqamətlər ortaya çıxıb. Çin tərəfindən irəli sürülmüş Qlobal Təhlükəsizlik Təşəbbüsünün əsas fəlsəfəsi də məhz budur - Azərbaycan bu təşəbbüsə dəstəkləməklə beynəlxalq sistemdə güc siyasətinə yox, dialoq və əməkdaşlığa üstünlük verdiyini bir daha nümayiş etdirir. Digər tərəfdən, Qlobal Sivilizasiya Təşəbbüsü dövlətlər arasında mədəniyyətə, dialoqun, qarşılıqlı hörmətin, əməkdaşlığın genişləndirilməsi üçün ən real tənzimləyiciyə çevrilir. Azərbaycan Çin ilə əməkdaşlığın fonunda həm də ABŞ ilə yeni mərhələdə strateji tərəfdaşlığı inkişaf etdirməyi prioritet kimi ön plana çıxarır - Azərbaycan Respublikası ilə Amerika Birləşmiş Ştatları arasında Strateji Tərəfdaşlıq Xartiyasının hazırlanması məqsədilə Strateji İşçi Qrupunun yaradılması da məhz bu amilə xidmət edir. Diqqət yetirsək, iki ölkə hökumətləri arasında imzalanmış Anlaşma Memorandumunun məqsədi kimi Strateji Tərəfdaşlıq Xartiyasının hazırlanması üçün formalaşdırılacaq Strateji İşçi Qrupunun əsas hədəfləndirilməsi sahələr arasında enerji, ticarət və tranzit daxil

lində, mövcud beynəlxalq sistemdəki ziddiyyətlərə və ikili standartlara alternativ bir baxış təqdim edir. Bakı isə hər zaman beynəlxalq hüququn aliliyini, dövlətlərin daxili işlərinə qarışmama prinsipi və su-

baycanın mövqeyi göstərir ki, ölkəmiz global təşəbbüslərin passiv iştirakçısı deyil, əksinə, onların fəal dəstəkçisi və regional miqyasda həyata keçirilməsinə tökan verən mühüm aktordur.

ABŞ-Azərbaycan strateji əməkdaşlığı: prioritet məsələlər yeni nizamın aparıcı predmetləridir

Diqqət yetirsək, Azərbaycan regional miqyasda əməkdaşlığın sərhədlərini genişləndirmək üçün ən real tənzimləyiciyə çevrilir. Azərbaycan Çin ilə əməkdaşlığın fonunda həm də ABŞ ilə yeni mərhələdə strateji tərəfdaşlığı inkişaf etdirməyi prioritet kimi ön plana çıxarır - Azərbaycan Respublikası ilə Amerika Birləşmiş Ştatları arasında Strateji Tərəfdaşlıq Xartiyasının hazırlanması məqsədilə Strateji İşçi Qrupunun yaradılması da məhz bu amilə xidmət edir. Diqqət yetirsək, iki ölkə hökumətləri arasında imzalanmış Anlaşma Memorandumunun məqsədi kimi Strateji Tərəfdaşlıq Xartiyasının hazırlanması üçün formalaşdırılacaq Strateji İşçi Qrupunun əsas hədəfləndirilməsi sahələr arasında enerji, ticarət və tranzit daxil

olmaqla regional bağlantılar, süni intellekt və rəqəmsal infrastruktur daxil olmaqla iqtisadi sərmayələr, eləcə də müdafiə məhsullarının satışı və terrorizmə qarşı mübarizə daxil olmaqla təhlükəsizlik sahəsində əməkdaşlıq dayanır. Qeyd edildiyi kimi, regional bağlantıların (əməkdaşlıq platformalarının) inkişafı və terrorizmə qarşı mübarizə predmetləri əslində yeni nizamın ən aparıcı ünsürləri qismində çıxış etməkdədir. Yəni, Azərbaycan bu gün qlobal cəhətlər arasında körpü rolunu oynamaqla beynəlxalq əməkdaşlığın inkişafına xüsusi töhfələr verir. Bu isə Prezident İlham Əliyevin yürütdüyü çoxtərəfli əməkdaşlıq siyasətinin mühüm uğurlarındandır...

Müstəqillik yolunun başlanğıcı

Tarixin bu günü - 3 sentyabr 1991-ci il, ulu diyar Naxçıvan. Muxtar Respublikanın Ali Sovetinin fəvqəladə sessiyası başlayıb. Gündəlikdəki məsələlərdən biri də Ali Sovetin sədrinin seçilməsidir. İclas zalında həyəcan, gərginlik hökm sürür. Eyni zamanda, Ali Sovetin binası önündə böyük izdiham var. Hamı Naxçıvanın idarəçiliyinin kimə həvalə olunacağı xəbərini böyük intizarla gözləyir.

1991-ci il 3 sentyabr tarixində Heydər Əliyev Naxçıvan Muxtar Respublikasının Ali Sovetinin Sədri seçilib

Yaşanan bu narahatçılıq da səbəbsiz deyil. Blokadada qalan Muxtar Respublikada sosial-iqtisadi vəziyyət gündən-günə ağırlaşır. Xarici təcavüz də istisna deyil. Həmin çətin dövəmdə insanların yeganə ümidi xalqını və Vətəninə çox sevən, müdrik siyasətçi Heydər Əliyevin Ali Sovetin Sədri seçilməsinə idi. Əhalinin möhkəm inancına, qənaətinə görə, yalnız bu böyük şəxsiyyət Naxçıvanı

düşdüğü ağır vəziyyətdən çıxara bilərdi. İzdihamın gözləntisi doğruldu. İclas zalından Heydər Əliyevin Ali Sovetin Sədri seçildiyi barədə xəbər gəldi...

Bu xəbər yalnız Naxçıvan üçün yox, bütün Azərbaycan miqyasında böyük bir müjdə idi. Aradan onilliklər ötdəndən sonra da insanlar minnətdarlıq hissi ilə etiraf edirlər ki, əgər ötən əsrin doxsanıncı illərinin əvvəllərində

Heydər Əliyev əvvəlcə Naxçıvana, sonrakı mərhələdə isə ikinci dəfə Azərbaycanın siyasi rəhbərliyinə qayıtmasa idi, bugünkü milli maraqlarını qətiyyətlə qoruyan, hədəflərinə çatmağa, ərazi bütövlüyünü və suverenliyini tam təmin etmək, regionda yeni realiaqlar yaratmaq qüdrətinə sahib olan müstəqil Azərbaycandan söhbət açma bilməzdi.

Heydər Əliyevin Naxçıvana dönüşü tale qisməti idi

Ötən əsri doxsanıncı illərin əvvəlində böyük siyasətçi Heydər Əliyevin doğma diyara üz tutması həm Onun özü, həm də bütün naxçıvanlılar üçün bir tale qisməti idi. İnsan üçün doğuldu, uşaqlığını, yeniyetməlik dövrünü keçirdiyi məkan çox müqəddəsdir. Tale səni uzaq diyarlara apara bilər, ancaq yaddaşın əbədi olaraq həmin doğma yerlərlə, mühitlə, əziz insanlarla bağlı olacaq, xatirələr həmişə illərin arxasından boy göstərəcək. Heydər Əliyev bir siyasət nəhəngi idi. Naxçıvanın suyunu içən Heydər Əliyev əvvəlcə Azərbaycana rəhbərlik etmiş, respublikanı böyük uğurlara daşımışdı. Sonradan isə keçmiş ittifaq məkanında bir mayak kimi parlayan bu siyasətçi SSRİ-nin rəhbərlərindən biri səviyyəsinə yüksəlmişdi. O, qapalı sovet rejiminin idoloji çərçivələrini aşaraq təşəbbüslər irəli sürürdü və yenilikçi kimi tanınırdı. Heydər Əliyevin nəhəng ölkə çərçivəsində böyük nüfuz, hörmət qazanması SSRİ-nin yeni rəhbəri M.Qorbaçovun ürəyincə deyildi. O, Heydər Əliyevi özüne bacara bilməyəcəyi rəqib sanır və açıq-aşkar qışqırırdı.

qanclıq nümayiş etdirirdi. Onun ətrafındakı ermənilər də bu məqamdan sui-istifadə edərək Heydər Əliyevi yalan kompromatlarla ləkələməyə çalışırdılar. M.Qorbaçovun dözülməz idarəçilik üsulu ilə barışmayan Heydər Əliyev 1987-ci ilin 21 oktyabr tarixində keçmiş ittifaq dövlətində tutduğu bütün vəzifələrdən istefa verdi. Bundan sonra O, Moskvadan Bakıya dönmək qərarına gəlmişdi. Bu qayıdış 1990-cı il iyulun 20-də gerçəkləşdi. Həmin dövrdə Heydər Əliyev yaxşı başa düşürdü ki, keçmiş ittifaq rəhbərliyi tərəfindən Azərbaycana qarşı

mərkəli planlar qurulub həyata keçirilə bilər. O, bununla bağlı müxtəlif mənbələrdən siqnallar almışdı. Elə Onun özünün də həyatı təhlükə qarşısında idi. Erməni-M.Qorbaçov mafiyası Heydər Əliyevin varlığını Azərbaycana qarşı mərkəli planlarını həyata keçirmək yolunda ön böyük maneə hesab edirdi. Belə bir şəraitdə Heydər Əliyev xalqı ilə bir yerdə olmaq, ona arxdayaqlıq istəyirdi. Lakin imperiya nökrələri - bəhs olunan dövrdə Azərbaycanın rəhbərliyində təmsil olunan şəxslər Heydər Əliyevin Bakıya qayıdışını kresloları üçün təhlükə hesab edərək Onun paytaxtda qalmasını əngəllədilər. Heydər Əliyev doğulduğu Naxçıvana üz tutdu və burada insanlar Onu böyük sayğı ilə qarşıladılar.

addımlar böyük cəsarət nümunəsi idi. Qeyd etmək yerinə düşər ki, bəhs olunan dövrdə hələ Sovet İttifaqı Kommunist Partiyası fəaliyyət göstərirdi. Heydər Əliyev isə təhdidlərdən, Özü və ailəsi üçün yarana biləcək təhlükələrdən çəkinməyərək respublikamızın gələcək taleyi baxımından müstəsna əhəmiyyət daşıyan qərarların qəbul olunmasına nail olurdur. Bir qədər sonra - 1991-ci il fevralın 5-də Azərbaycan Respublikasının Ali Soveti Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisinin vəsatətinə baxaraq üçrəngli bayrağın Azərbaycanın dövlət bayrağı kimi qəbul edilməsinə qərar verdi, həmçinin ölkənin adı dəyişdirilərək "Azərbaycan Respublikası" adlandırıldı. Heydər Əliyevin təşəbbüsü ilə

Naxçıvanda alınan və müstəqilliyimiz üçün müstəsna önəm daşıyan qərarlar

1991-ci il avqustun 26-dan Naxçıvan Muxtar Respublikası ərazisində Azərbaycan Kommunist Partiyasının fəaliyyəti dayandırıldı, onun bütün strukturları ləğv edildi. 1991-ci il avqustun 30-da Ali Sovetin xalqın tələbi ilə çağırılmış növbədənəkar sessiyasında Heydər Əliyev Azərbaycanın müstəqilliyinin elan olunması təklifi ilə çıxış etdi. Bunun nəticəsində həmin sessiyada "Azərbaycan xalqının tələbi ilə Azərbaycan Respublikasının dövlət müstəqilliyini bərpa etmək haqqında" Bəyannamə qəbul edildi. 1991-ci il martın 17-də keçmiş sovet ittifaqının saxlanması ilə

bağlı keçirilən referendumu yada salmaq. Respublikanın o vaxtkı rəhbərlərinin loyallığının, qətiyyət-sizliyinin, müstəqillik ideyalarından uzaqlıqlarının nəticəsi idi ki, Azərbaycan da həmin referendumda qoşuldu. Lakin burada da Heydər Əliyev nə qədər qətiyyətli olduğunu nümayiş etdirdi. O, Naxçıvanın referendumda iştirak etməməsi ilə bağlı çağırış etdi və keçmiş ittifaqın, Azərbaycanın sabiq rəhbərliyinin təkidlərinə, hədə-qorxularına rəğmən, bu çağırışını geri götürmədi. Beləliklə də, Naxçıvan saxta referendumda qoşulmadı.

Qədim diyarda yaranan "Xalq-Heydər" və "Heydər-Xalq" birliyi

Doğma diyara qayıdan Heydər Əliyev burada bacısının kiçik evində yerləşmişdi. Ancaq bu kiçik ev böyük bir ziyarət məkanına çevrilmişdi. Qədim diyarın hər bir bölgəsindən bura insanlar axın edirdi, Heydər Əliyevlə görüşməyin xoşbəxtliyini yaşamaq istəyirdilər. İnsanlar el adətincə öziz qonaqlarına özlərinin hazırladıqları soyuqatları gətirir, onun gəlişi münasibətilə qurbanlar kəşir-dilər. 22 iyul 1990-cı il tarixdə axşamüstü Naxçıvan şəhərinin mərkəzi hissəsi, Azadlıq meydanı insan selinə qorq olmuşdu. Burada Heydər Əliyevin doğma diyara qayıdışı münasibətilə izdihamlı mitinq keçirildi.

Həmin dövrdə Naxçıvan Muxtar Respublikasının blokada şəraitində olması, sosial-iqtisadi durumunun bərbadlığı, mərkəzi hakimiyyətin muxtar qurum üzərində oynamağa çalışdığı oyunlar Naxçıvanın vəziyyətini olduqca mürəkkəbləşdirmişdi. Yalnız 1991-ci il sentyabrın 3-də Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisinin Sədri

ri seçilən Heydər Əliyevin gərgin fəaliyyəti və söyləri sayəsində muxtar respublikada sabitlik təmin edildi və Naxçıvanda sosial-iqtisadi vəziyyət yaxşılaşdı. Müharibənin davam etdiyi, sənaye və ərzaq məhsullarının çatışmadığı, elektrik enerjisinin olmadığı şəraitdə Ali Məclisin Sədri seçilən Heydər Əliyev həyata keçirdiyi islahatlar, gördüyü tədbirlər sayəsində Naxçıvanda sabitlik və həmrəylik təmin olundu. Heydər Əliyev Özünün şəxsi nüfuzundan və yüksək diplomatik bacarığından istifadə edərək qonşu Türkiyənin, İranın siyasi rəhbərliyi ilə təmasları gücləndirdi və blokada şəraitində yaşayan muxtar respublikanı erməni təcavüzündən, aclıqdan, səfalətdən qorudu.

Naxçıvanda sözün əsl mənasında "Xalq-Heydər" və "Heydər-Xalq" birliyi yaranmışdı. Bu sarsılmaz birlik istənilən arzuolunmaz cəhdin qarşısını almağa qadirdi. 24 oktyabr 1992-ci il tarixində AXC Naxçıvan şöbəsinin silahlı dəstələri və Ordubad rayon polisi tərəfindən Naxçıvanda dövlət çevrilişinə cəhd göstərildi. Silahlı dəstələr ultimatum dili ilə danışırdı, o cümlədən də Daxili İşlər Nazirliyinin və Teleradio Verilişləri Komitəsinin binasını boşaltmağı tələb edirdilər. Lakin onlar vacib bir faktor - xalqın Heydər Əliyevə rəğbətini yaddan çıxartmışdılar. Minlərlə Naxçıvan sakini dövlətçiliyin müdafiəsinə qalxdı və Heydər Əliyevin ətrafında birləşdi. Məhz xalqın Heydər Əliyevlə sıx həmrəyliyi sayəsində xəyanətkarların mənfur planı pozuldu və dövlət çevriliş cəhdinin qarşısı alındı. Xalqın Ona olan sonsuz rəğbətindən, məhəbbətindən vədə gələn Heydər Əliyev rəhbərlik etdiyi Yeni Azərbaycan Partiyasının 1999-cu ildə keçirilən qurultayında bunu çox təsirli şəkildə ifadə edərək deyib: "Nə Qorbaçov hakimiyyəti, nə Vəzirov hakimiyyəti, nə Mütəllibov hakimiyyəti, nə də Əbülfəz Elçibəy hakimiyyəti - heç birisi Heydər Əliyevi Azərbaycan xalqının qəlbindən çıxara bilmədi..."

YAP-ın yaranması, Heydər Əliyevin ölkə miqyasında xilaskarlıq missiyası

Heydər Əliyevin rəhbərliyi ilə Naxçıvanda Yeni Azərbaycan Partiyasının (YAP) yaranması Azərbaycanın müstəqillik yolunda mühüm bir mərhələni təşkil edir. O dövrdə ölkəni bürüyən xaos şəraitində 1992-ci il oktyabr ayının 16-da 91 nəfər ziyalı Heydər Əliyevə müraciət ünvanladı. Heydər Əliyev ziyalılara göndərdiyi 24 oktyabr 1992-ci il tarixli cavab məktubunda Yeni Azərbaycan Partiyasının yaradılmasına və ona rəhbərlik etməyə razılıq verdi. Beləliklə, 1992-ci il noyabrın 21-də Naxçıvanda keçirilən təsis konfransında Yeni Azərbaycan Partiyası təsis edildi və Heydər Əliyev partiyanın Sədri seçildi.

YAP-ı yarandığı vaxtdan cəmi 6 aydan sonra hakim partiya çevrilməsi xalqın Heydər Əliyevə böyük inamının ifadəsi idi. Ölkənin vətəndaş müharibəsinə qədər

bəsi, xarici təcavüzə üz-üzə qaldığı bir dövəmdə xalq təkidlə Heydər Əliyevin Azərbaycanın siyasi rəhbərliyinə qayıtmasını tələb etdi. Naxçıvanı qoruyan Heydər Əliyev xalqın inamının qırılmasına imkan vermədi, 1993-cü ilin yayında Bakıya gəldi və ölkəyə rəhbərliyin məsuliyyətini öz üzərinə götürdü. Bu dəfə Heydər Əliyev xilaskarlıq missiyasını bütün Azərbaycan miqyasında həyata keçirdi. Onun aldığı müdrik qərarlar sayəsində ölkəmiz sabitliyə, həmrəyliyə və inkişafa istiqamətləndi. Yeni mərhələdə də müstəqilliyimiz etibarlı əllərdədir. Son 20 ildən artıq müddətdə Azərbaycan Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə müstəqilliyini möhkəmlətməklə, milli maraqlarını qorumaqla zirvələrə yüksəlib.

Mübariz ABDULLAYEV

Azərbaycan Avrasiyanın yeni nəqliyyat xəritəsini formalaşdırır

Zəngəzur dəhlizi Şərq-Qərb və Şimal-Cənub marşrutlarını əlaqələndirən nəhəng haba çevriləcək

Sentyabrın 1-də Çin Tiencin şəhərində “ŞƏT plus” formatında keçirilən görüşdə çıxış edən Prezident İlham Əliyev təşkilata üzv ölkələrlə Azərbaycan arasında iqtisadi-ticari əlaqələrin inkişafı, nəqliyyat-enerji bağlantılarının möhkəmlənməsində birgə tərəfdaşlığın verdiyi töhfələrə toxundu. Azərbaycanın dövlət başçısı ŞƏT-in aparıcı proqramlarından olan logistika infrastrukturalarının genişləndirilməsi və nəqliyyat coğrafiyalarında yeni əməkdaşlıq potensialının artırılması istiqamətində artan səyləri yüksək dəyərləndirərək ölkəmizin bu platformada təşəbbüskar roluna diqqət çəkdi.

Qeyd edildiyi kimi Azərbaycan Avrasiyanın nəqliyyat-logistika mərkəzlərindən biridir. Ölkəmiz beynəlxalq nəqliyyat dəhlizlərini fəal şəkildə inkişaf etdirir, müasir infrastruktur qurur, Şərq-Qərb və Şimal-Cənub dəhlizləri yeni iqtisadi və nəqliyyat perspektivləri yaradıb. Həmin təşəbbüskarlığın nümunəsi kimi Ələt Beynəlxalq Dəniz Limanının buraxılış qabiliyyətini ildə 15 milyon tondan 25 milyon tona çatdırılması nəzərdə tutulur. Bu infrastruktur quruculuğu və modernləşmə ŞƏT-in iqtisadi hədəf konseptlərindən biri olan “Bir körər, bir yol” təşəbbüsünün ən böyük coğrafi qovşağı sayılan Orta Dəhlizin daşınma qabiliyyətinin güclənməsinə xidmət edir. Belə ki, Azərbaycan vasitəsilə Çin və Mərkəzi Asiyayı Avropa ilə birləşdirən etibarlı və təhlükəsiz marşrutdur. 2022-ci ildən bəri Orta Dəhliz üzrə Azərbaycan vasitəsilə yükdaşımalardan həcmi təxminən 90 faiz artıb.

Azərbaycanın ŞƏT çərçivəsində üzv ölkələrlə, ələlxüsus da Orta Asiya dövlətləri ilə Orta Dəhliz alyansında sıx bağlantısı da ŞƏT-ə integrasiyanın dərinləşməsi üçün əlverişli zəmin yaradır. Azərbaycanın genişşaxəli dəhlizlər formatı Pekinin də strateji maraqları ilə üst-üstə düşdüyündən bölgədəki kommunikasiyaların birləşməsinə, xüsusilə də Azərbaycanın Trans-Xəzər dəhlizindəki təşəbbüskarlığını dəstəkləyir.

Orta Dəhliz ortaq iqtisadi həmrəylik körpüsüdür

Orta Dəhlizin növbəti qovşağına çevrilməkdə olan Zəngəzur xətti isə Azərbaycanın əsas hissəsi ilə Naxçıvan Muxtar Respublikası arasında bağlantının yaradılması üzrə bu yaxınlarda əldə olunmuş razılaşmalar beynəlxalq yükdaşımalarda Zəngəzur dəhlizi həm Orta Dəhlizin, həm də Şimal-Cənub dəhlizinin növbəti mühüm segmentinə çevriləcək, sühlü, çoxtərəfli tərəfdaşlığı möhkəmləndirəcək və

Azərbaycan sərhədinin şərqində, qərbində, şimalında və cənubunda yerləşən yaxın və uzaq qonşularımıza fayda gətirəcək.

Göründüyü kimi Azərbaycan Orta Dəhlizin Zəngəzur segmentini global rifah alyansı kimi görür, Şərq-Qərb dəhlizi ilə yanaşı, Şimal-Cənub marşrut xəttinə də xüsusi əhəmiyyət verir və bunu şərtləndirən əsas amil ölkəmizin ən sərfəli coğrafi kəsişmə nöqtəsində yerləşməsidir. Azərbaycan nəqliyyat kommunikasiyaların şaxələndirilməsinə önəm verərək Yeni İpək

Yolunun Orta Dəhlizində və Şimal-Cənub xəttində orta mövqə tutmaqla bütün beynəlxalq nəqliyyat marşrutlarında iştirak edir. Şərq-Qərb və Şimal-Cənub dəhlizlərində yer alan ölkələri vahid nəqliyyat habında və tranzit həmrəyliyində birləşdirməyə çalışır. Strateji baxımdan mühüm geosiyasi məkanda - Şərqdən Qərbə və Şimaldan Cənuba uzanan çox mühüm beynəlxalq nəqliyyat-kommunikasiya dəhlizlərinin kəsişməsində yerləşməsi Azərbaycanın bu transmilli niyyətlərini tam gerçəkləşdirməyə imkan verir. Şərq-Qərb və Şimal-Cənub beynəlxalq nəqliyyat dəhlizləri Azərbaycanın geoiktisadi maraqlarının təminatçısı olmaqla, beynəlxalq kommunikasiya qovşağında aktiv aktorluq güdrətini də şortləndirir. Gerçək geosiyasi-iqtisadi mənzərəyə ondan ibarətdir ki, Azərbaycan Avropa, Qara dəniz, Qafqaz, Xəzər və Mərkəzi Asiya regionları arasında iqtisadi, ticari, nəqliyyat və logistika əlaqələrinin əsas həlqəsidir. Habelə Çin və Avropa İttifaqı arasında ən qısa quru yolu üzərində qurulan multimodal kommunikasiya və dəhlizlərin əlaqələndiricisidir.

Körfez ölkələri də vahid nəqliyyat ailəsində birləşir

Çoxvektorlu nəqliyyat siyasəti Azərbaycanın global platformalarda layiqli yerini möhkəmləndirməklə, bu coğrafiyalarda yer alan ölkələrin iqtisadi klubunda birləşdirməyə, əməkdaşlıq və rifahın yeni koordinatlarını müəyyən etməyə, yeni tərəfdaşları integrasiyaya cəlb etməyə hesablanıb. Bu baxımdan ŞƏT platforması çoxdəhlizli nəqliyyat alyanslarının müasir arxitekturası kimi qiymətləndirilə bilər.

Hətta Körfez Əməkdaşlıq Şura-

Prezident İlham Əliyevin Vaşinqton səfərinə həsr olunmuş xüsusi iclasında bildirib ki, Cənubi Qafqazda sülh və əməkdaşlığın möhkəmlənməsi və kommunikasiyaların açılması Körfez ölkələri-Naxçıvan-Cəbrayıl-Füzuli-Ağdam-Yevlax-Qara Dəniz avtomobil marşrutunu meydana çıxarmaqla KƏŞ dövlətlərini Qara Dənizə bağlayan yeni marşrut olaçaq. Bu o deməkdir ki, Körfez ölkələri də həm Şimal-Cənub, həm də Şərq-Qərb nəqliyyat dəhlizlərinin

Türk və Qərb dünyasını integrasiyada birləşdirən körpü funksiyasını tamamlamaqdadır.

Sözsüz ki, rəsmi Bakı global və regional təşkilatlara hansısa siyasi maraqlar bucağından yox, iqtisadi mənafə və bərabərliyə qənaətlə yanaşaraq, qarşılıqlı etimad və anlaşma şəraitində integrasiyanı dərinləşdirən formatlar rəqərsizdən yanaşır. Respublikamız indiyə qədər üzv olduğu və yaxud tərəfdaş kimi cəlb edildiyi bütün institutlarda yalnız səmərəverici və faydalı əməkdaşlıq töhfələri ilə yadda qalıb, Avropa və Asiya ölkələrinə, Qoşulmama Hərəkatına üzv dövlətlərinə enerji və qeyri-enerji ixracatlarında birinci prinsip kimi iqtisadi həmrəyliyi əsas götürüb, münasibətlərində heç bir zaman siyasi motiv olmayıb. Buna görə də, sülh və rifah xidmət edən bütün platformalara açıq ölkə kimi Azərbaycan nümunəvi iqtisadi davranışı ilə hörmət və etibar qazanıb. Bu baxımdan Azərbaycanın ŞƏT-lə əməkdaşlığı balanslı xarici siyasətin mühüm tərkib hissəsi olmaqla, enerji, nəqliyyat, təhlükəsizlik və rifah quruculuqlarında çoxtərəfli əməkdaşlıq institutlaşmasını təmin edəcək.

E.CƏFƏRLİ

Qlobal Cənubun səsi və gücü - ŞƏT

Şanxay Əməkdaşlıq Təşkilatında (ŞƏT) ümumi razılaşma əsasında mühüm dəyişiklik baş verib. Belə ki, qurumun Çin Tiencin şəhərində keçirilən Zirvə görüşünün yekun bəyannaməsinə əsasən Şanxay Əməkdaşlıq Təşkilatının indiyədək mövcud olmuş müşahidəçi və dialoq tərəfdaşı statusları birləşdirilib. Bu dəyişiklik nəticəsində Azərbaycan təşkilatın rəsmi tərəfdaşı statusunu qazanıb.

Ədalətli dünya nizamı uğrunda

Şanxay Əməkdaşlıq Təşkilatı global səhnədə izlənilən geosiyasi proseslər fonunda meydana gəlib. Başqa sözlə desək, ŞƏT-in yaradılmasında əsas məqsədlərdən biri yeni təsisat üzərindən Qlobal Cənubun Qlobal Qərbə müqavimət gücünü bir arada cəmləndirmək olub. Əlaqədar dünyada nizamın yaradılması tendensiyası ciddi narahatlıq doğurdu. Bir sıra hallarda Qlobal Cənubun maraqları tam şəkildə nəzərə alınmırdı və ikili standartlardan daha çox dərəcədə bu cinahı təmsil edən ölkələr əziyyət çəkirdilər. Beləliklə, ədalətli dünya nizamının yaradılması ideyası ŞƏT-in yeni regional təsisat olaraq meydana çıxmasında mühüm rol oynayıb. Əlbəttə ki, burada iqtisadi və global çağırışlardan yaranan digər maraqları da unutmamaq lazımdır. Xüsusilə də Çinin zamanında irəli sürdüyü və təşviq etdiyi “Bir körər, bir yol” layihəsi ŞƏT-in formalaşmasında, ona marağın artmasında mühüm rol oynayıb. Qeyd edək ki, bu gün qurumda təmsil olunan ölkələrin əksəriyyətinin Çin təklif etdiyi marşrutun coğrafiyası ilə birbaşa və yaxud dolayısı ilə əlaqəsi var.

Beləliklə, qurum 2001-ci ildə Qazaxıstan, Çin, Qırğızıstan, Rusiya, Özbəkistan və Tacikistan tərəfindən Şanxayda təsis olunub. Son Zirvə görüşündə ŞƏT-in 10 üzvü (Qazaxıstan, Çin, Rusiya, Qırğızıstan, Özbəkistan, Tacikistan, Pakistan, Hindistan, İran, Belarus), 2 müşahidəçi üzvü (Əfqanıstan, Monqolustan) və 14 dialoq tərəfdaşı (Azərbaycan, Türkiyə, Birləşmiş Ərəb Əmirlikləri, Böhren, Ermənistan, Misir, Kamboca, Qətər, Küveyt, Maldiv, Myanma, Nepal, Səudiyyə Ərəbistanı, Şri-Lanka) var idi. Çin səmimiyyətlə qəbul edilən qərarla Azərbaycan və Ermənistan da daxil olmaqla bütün 14 ölkəyə, həmçinin Laos tərəfdaş statusu verilib.

Təşkilatın əsas məqsədləri

üzv dövlətlər arasında qarşılıqlı etimad və qonşuluq münasibətlərinin gücləndirilməsi, siyasət, ticarət və iqtisadiyyat, elm və texnologiya, mədəniyyət, o cümlədən təhsil, enerji, nəqliyyat, turizm, ətraf mühitin qorunması və digər sahələrdə səmərəli əməkdaşlığın inkişaf etdirilməsi, regionda sülh, təhlükəsizlik və sabitliyin əldə edilməsi üçün birgə səylərin göstərilməsi, yeni siyasi və iqtisadi beynəlxalq düzünün yaradılması üçün addımların atılmasından ibarətdir. Daha çox ticari əlaqələrini özündə ehtiva edən Şanxay Əməkdaşlıq Təşkilatı, həmçinin aid olduğu bölgədə regional təhlükəsizlik, terrorizm, separatizm, ekstremizmlə birgə mübarizə tədbirləri çərçivəsində daha dərin əməkdaşlıq nəzərdə tutur.

Dünyanın ən böyük regional qurumu kimi ŞƏT-ə üzv ölkələrin Avrasiya ərazisinin təxminən 60 faizini, dünya əhalisinin 40 faizini, global ümumi daxili məhsulun 25 faizini təmin etdiyini nəzərə alsaq, dünyada cərəyan edən siyasi proseslər, müxtəlif dövlətlər arasında qarşıdurmalar, ikili standartlar fonunda Şanxay Əməkdaşlıq Təşkilatının nə dərəcədə vacib quruma çevrildiyini təsəvvür etmək çətin deyil. Təbii ki, Şanxay Əməkdaşlıq Təşkilatında əhali sayına görə dünyada birinci, iqtisadiyyatın həcminə görə ikinci olan Çinin xüsusi çəkisi var. Çin Xalq Respublikası (ÇXR) özünün iqtisadi potensialı ilə ŞƏT çərçivəsində iqtisadi və ticari, humanitar əməkdaşlığın genişlənməsində aparıcı amil olaraq qalır. Belə ki, Çinin 2024-cü ildə Şanxay Əməkdaşlıq Təşkilatına üzv ölkələrlə ticarət dövriyyəsi 2,7 faiz artaraq 512,4 milyard ABŞ dollarına çatıb. Bütün bu zəngin potensial nəzərə alınmaqla ŞƏT-i Qlobal Cənubun səsi və gücü kimi səciyləndirmək daha doğru olardı.

Şübhə yoxdur ki, Çinin Tiencin şəhərində keçirilən Zirvə gə-

rüşündə aparılan müzakirələr və alınan qərarlar ŞƏT çərçivəsində əməkdaşlığı keyfiyyətcə yeni bir mərhələyə yüksəldəcək. Qeyd edək ki, Dövlət Başçıları Şurasının 25-ci iclasında 20 sənəd, həmçinin Tiencin Bəyannaməsi imzalanıb. İmzalanan sənədlər ŞƏT coğrafiyasında 2035-ci ilə qədər inkişaf strategiyasını, təşkilat üzv dövlətlərin 2026-2030-cu illər üçün ŞƏT məkanında ekstremist ideologiyaya qarşı mübarizə üzrə Əməkdaşlıq Proqramını, 2030-cu ilə qədər Enerji Əməkdaşlığının İnkişafı Strategiyasının həyata keçirilməsinə dair Yol Xəritəsini və digər mühüm məqamları əhatə edir.

Eyni zamanda, Dövlət Başçıları Şurasının 25-ci iclasında Çin Xalq Respublikasının Sədri Si Cinpin mühüm təşəbbüslə çıxış edib. Onun sözlərinə görə, Çin enerji, yaşıl sənaye və rəqəmsal iqtisadiyyat sahələrində üç əsas əməkdaşlıq platforması, həmçinin elmi və texnoloji innovasiyalar, alı və peşə təhsili sektorlarında üç mərkəz yaradacaq. Çin lideri qeyd edib ki, qarşıdakı beş il ərzində ölkəsi 10 milyon kVt-dan çox yeni güncə və külək enerjisi layihələrində digər ölkələrlə əməkdaşlığa hazırdır.

ÇXR Sədri ən qısa zamanda ŞƏT İnkişaf Bankının yaradılmasını vacibliyini də vurğulayıb. ŞƏT-in real addımlarla daha yaxşı inkişafını təmin etmək üçün Si Cinpin bu il ərzində digər üzv dövlətlərə 2 milyard yuan (təxminən 281 milyon ABŞ dolları) qrant verəcəyini, qarşıdakı üç il ərzində isə təşkilatın Banklararası Konsorsiumuna üzv banklara əlavə 10 milyard yuan kredit ayıracağını bildirib. Bundan əlavə, Çin ehtiyacı olan üzv dövlətlərdə 100 “kiçik və əlverişli” dolanışqı layihəsi həyata keçirməyi planlaşdırır. Növbəti beş il ərzində Çin həmin ölkələrdə 10 min insan re-sursu üçün təlim imkanları təqdim edəcək.

Uğurlu inkişaf modelinə və müsbət beynəlxalq imicə malik olması Azərbaycanın bu və ya digər beynəlxalq təşkilatda təmsilçiliyinə də “yaşıl işıq” yandırır. Biz müşahidə edirik ki, bəzi dövlətlərin hər hansı bir qurumda təmsilçiliyi formal xarakter daşıyır. Bu qəbildən olan dövlətlər üzv olduqları təşkilatlardan daim nə isə umur, daim texniki yardım, maliyyə dəstəyi gözləyir. Azərbaycan isə fərqli mövqedən çıxış edir. İndiyədək respublikamız sıralarına qatıldığı

beynəlxalq təşkilatların fəaliyyətini yeni dinamizmə gətirib. BMT-dən sonra dünyada ikinci ən böyük təşkilat olan Qoşulmama Hərəkatında (QH) səmərəli fəaliyyət buna yaxşı misaldır.

Eyni fikirləri Azərbaycan - ŞƏT əlaqələrində də ifadə etmək mümkündür. Azərbaycan digər beynəlxalq təşkilatlarda olduğu kimi, ŞƏT-də də arzulanan bir dövətdir. Əvvəla, onu qeyd edək ki, Azərbaycan qurumda təmsil olunan əksər dövlətlərlə ikitərəfli platformada siyasi dialoqu və bu əsasda iqtisadi məzmunlu əməkdaşlıqla uğurla inkişaf etdirir, hətta ayrı-ayrı ölkələrlə, o cümlədən də Çinlə strateji tərəfdaşlıq sənədləri imzalayıb. Bu reallıq da Azərbaycan - ŞƏT münasibətlərinin qurulmasına və dərinləşməsinə təsirsiz ötüşməyib. 2015-ci ilin 9-10 iyul tarixlərində Rusiyanın Ufa şəhərində keçirilmiş ŞƏT-in Zirvə toplantısı zamanı qəbul edilmiş qərar əsasən

Azərbaycan üçün “yaşıl işıq”...

Azərbaycana ŞƏT-də dialoq üzrə tərəfdaş statusu verilib. Prezident İlham Əliyev 17 may 2016-cı il tarixində “Azərbaycan Respublikasına Şanxay Əməkdaşlıq Təşkilatının dialoq üzrə tərəfdaşı statusunun verilməsi haqqında” Memorandumu təsdiqləyib. Ölkəmiz, eyni zamanda, bir neçə il öncə təşkilatdakı statusunu müşahidəçi statusuna qədər yüksəltmək üçün ŞƏT-in Ka-

əhəmiyyət kəsb edən terrorizm, ekstremizim və separatizm ilə mübarizə, regional təhlükəsizliyin və sabitliyin təminatı müəyyənəndirilib. Həmçinin ölkəmizin beynəlxalq müstəvidə mühüm rol oynadığı sivilizasiyalararası dialoq, multikulturalizm və tolerantlığın təşviqi sahələrində çoxtərəfli əməkdaşlıq perspektivlərini yüksək dəyərləndirir. O cümlədən son illərdə Azərbaycanın Şərq-Qərb, Şimal-Cənub dəhlizlərinin, Transxəzər marşrutunun inkişaf etdirilməsinə böyük töhfələr verməsi, Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolu xəttinin inşasına nail olması, hazırda isə Orta Dəhlizin davamı kimi Zəngəzur Dəhlizinin (Trump marşrutunun) yaradılmasına güclü siyasi iradə göstərməsi, xüsusilə də Çinin müəllifi olduğu “Bir körər, bir yol” təşəbbüsünə dəstək verməsi ŞƏT üçün ölkəmizin önəmini əhəmiyyətli dərəcədə artırır. 2018-ci ildə Çinin Çindao şəhərində “Çin-Şanxay Əməkdaşlıq Təşkilatı iqtisadi və ticarət əməkdaşlığı nümayiş zonası” yaradılıb. Həmin zonada “Made in Azerbaijan” brendli qida məhsullarının təqdim olunduğu “Azərbaycan Ticarət Evi” fəaliyyət göstərir.

Qısa əməkdaşlıq tarixində humanitar səhədə də yaxşı əlaqələr qurulub. Belə ki, Azərbaycan ŞƏT-in dialoq üzrə tərəfdaşı statusunu aldıqdan sonra Heydər Əliyev Fondu ŞƏT ilə əməkdaşlıq əlaqələrinin genişlənməsinə mühüm töhfələr verir. Fondun təşkilatçılığı ilə ŞƏT-in Pekindəki mənzil-qərargahında 2018-ci ildə Azərbaycan mədəniyyəti günü, 2021-ci ildə isə da-hi Azərbaycan şairi Nizami Gəncəvinin 880 illik yubileyi qeyd edilib və qərargahda Nizami Gəncəvinin büstü qoyulub. N.Gəncəvi Çin filosofu Konfutsidən sonra ŞƏT-in qərargahında büstü qoyulmuş ikinci tarixi şəxsiyyətdir.

Mübariz FEYİZLİ

Milli Məclis Bəyanat yaydı

Azərbaycan Prezidentinin “Əl-Ərəbiyyə”yə müsahibəsindən sonra Rusiyadan ölkəmizə qarşı kütləvi informasiya kampaniyasına start verilib

Milli Məclisin Xarici müdaxilələrə və hibrid təhdidlərə qarşı komissiyası Prezident İlham Əliyevin Səudiyyə Ərəbistanının “Əl-Ərəbiyyə” telekanalına müsahibəsindən sonra Rusiyadan Azərbaycana qarşı kütləvi informasiya kampaniyasına start verilib.

Bəyanatda deyilir: “Milli Məclisin Xarici müdaxilələrə və hibrid təhdidlərə qarşı komissiyası bildirir

ki, avqustun 27-də Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin Səudiyyə Ərəbistanının “Əl-Ərəbiyyə” telekanalına müsahibəsi yayılandan dərhal sonra Rusiya Federasiyası ərazisindən ölkəmizə qarşı kütləvi surətdə informasiya kampaniyasına start verilib.

Monitoring zamanı müəyyən olunub ki, aparıcının Zəngəzur dəhlizi ilə bağlı sualına Azərbaycan

Prezidentinin tarixi faktlara əsaslanan cavabı kontekstdən çıxarılaraq saxtalaşdırılmış və ya təhrif olunmuş formada rus oxucusuna təqdim edilir.

Rusiya cəmiyyətində anti-Azərbaycan təbliğatını alovlandırmaq məqsədilə təşkil edilən kampaniya televiziya kanalları və xəbər saytları, sosial media platformaları və müəyyən təsərrüfat rəhbərlərinə malik

radikal mövqeli şəxslər vasitəsilə aparılır.

Kampaniyada Rusiya ərazisində fəaliyyəti qadağan edilmiş və məhdudlaşdırılmış feysbuk, instaqram və “X” kimi platformalardan, habelə digər ölkə və təndəşlərinin adından yaradılan sosial media profilərindən və botlardan da geniş istifadə olunduğu müşahidə edilir.

Kampaniyada diqqət çəkən digər bir element isə Azərbaycanın sosial media seqmentinin hədəfli reklamlar vasitəsilə seçilməsi və orada ölkəmizin suverenliyi və ərazi bütövlüyünə qarşı təhdidədi fikirlərin yer almasıdır.

Onu da qeyd etməliyə ki, bu cür ikrah doğuran kampaniyaların Azərbaycanda ictimai rəyə heç bir təsiri yoxdur. Bu cür fəaliyyətlər yalnız Rusiya cəmiyyətini yalan faktlarla söykənərək qızışdırmağa, qonşu dövlətlərlə əsassız düşmən-

çiliyə sürükləyir. Rusiyanı narahat edən “rusofobiya” sindromunun köklərini “Z” bloggerlərin fəaliyyətində axtarmaq lazımdır.

Xarici müdaxilələrə və hibrid təhdidlərə qarşı komissiya aidiyyəti

dövlət qurumları ilə birgə dövlətimizə qarşı aparılan bu qeyri-dost hərəkətləri yaxından izləyir və müvafiq qabaqalıcı tədbirləri davam etdirir”.

Yaxın və Orta Şərq üçün sülh imkanı...

Formalaşdırılan geniş siyasi mahiyyət: təhlükəsizlik immuniteti gücləndirilir, global proseslərə müdaxilə imkanları yaranır

Azərbaycanın yeni global proseslərdəki rolunun artması, yeni perspektiv əməkdaşlıqların meydana çıxması bir daha onu göstərir ki, rəsmi Bakı apardığı siyasi-iqtisadi strategiyada uzaqgörənlik, operativlik, çevik dəyərləndirmə kimi mühüm xüsusiyyətlər möhkəmlənir. Əlaqələrin inkişaf etdirilməsi isə yeni iqtisadi-siyasi situasiyanın üfiqlərinin genişlənməsidir. İndiki halda Qlobal Cənubda sülh və sabitliyin formalaşması, bu coğrafi regionun yeni nizamına inteqrasiyası prosesində aktiv iştirakımız mühüm nəticələrə yol açır, gələcək üçün ümidlər yaradır. Azərbaycanın Yaxın və Orta Şərqdə silahların susması, əməkdaşlıq perspektivlərinin daha da möhkəmlən-

məsi üçün aparıcı siyasi kurs olduqca mühüm bir mənzərə formalaşdırıb:

- Zəngəzur xətti ilə “vahid iqtisadi-siyasi yol” predmetinin ön plana çıxması ilə Qlobal Şimalın Qlobal Cənub və Qlobal Şərqə diqqəti la-büdləşir;

- Qlobal Cənubun ən vacib dövlətləri arasında sülh və sabitlik indeksini sürətlə müsbət inkişaf xəttinə qədəm qoyur;

- Dünyanın iqtisadi - ticari nüvəsinin coğrafi parametrləri dəyişir: Azərbaycan sülhün bərqərar olması üçün məsuliyyətli vasitəçi rolunu aktiv və olduqca effektiv formada reallaşdırır.

Beləliklə, rəsmi Bakı formalaşdırıldığı geniş siyasi ma-

hiyyətə regionda yeni beynəlxalq münasibətlər sistemini qurur. Bölgənin təhlükəsizlik immuniteti gücləndirilir, global proseslərə müdaxilə imkanları yaranır. Bu amili biz Yaxın və Orta Şərqin miasalında daha aydın görə bilərik.

Bakı sülh platforması: Yaxın və Orta Şərq üçün sabitlik formulu...

Günümüzün reallığında siyasi-hərbi proseslərin inkişafı göz önündədir. Açıq etiraf olunmalıdır ki, beynəlxalq statuslu, hətta sülhyaratma missiyalı beynəlxalq təşkilatlar belə sabitliyi formalaşdırmaqda çətinlik çəkir, hətta bunu bacarmır. Azərbaycanın təhsilində bu faktı açıq-aydın müşahidə etmək mümkündür - 30 ilə

yaxın BMT TŞ kimi qüdrətli bir qurumun qəbul etdiyi, dünyanın aparıcı dövlətlərinin altına imza atdığı qətnamələr icra edilmədi və nəticədə Azərbaycan öz gücü və söyi ilə ədalətli bərpa etdi. Bu gün astanasında olduğumuz sülh prosesinin zəmanətli və əbədi olması üçün isə Vaşinqtonda imzalanan üçtərəfli sənəd olduqca mühüm əhəmiyyət daşıyır. Bu nöqtəyi - nəzərdən səmimi sülhün yaranması üçün vasitəçi rolda olan dövlət və ya təşkilatların prosesə aydın,

bir tərəfli olmayan, ümumi mənaeə əsaslanan yanaşması mütləqdir. Azərbaycanın Yaxın Şərqə münasibətdə tutduğu mövqə də məhz bu parametrlərə əsaslanır. Azərbaycan Türkiyə - İsrail və ya İsrail -Suriya münasibətlərində yeni mərhələnin başlanmasını, prosesin dialoq müstəvisində inkişafı üçün vacib bir fəaliyyət ortaya qoymaqladır. Təsədüfi deyil ki, Səudiyyə Ərəbistanının “Əl-Ərəbiyyə” telekanalına müsahibəsində Prezident İlham Əliyev İsrail ilə Suriya arasında münasibətlərin normallaşması üçün imkanların olduğunu hesab etdiyini bildirib.

İqtisadi əməkdaşlığın fonunda Azərbaycan başqa bir missiyanı da uğurla yerinə yetirib - Suriya ilə İsrail arasında danışıqlar prosesinə yaxından kömək göstərib. Dövlət başçısı müsahibəsində bil-

dirib ki, Suriya ilə İsrail rəsmiləri arasında danışıqlar bizim vasitəçiliyimizlə baş tutdu: “Biz ətrafımızda sülhün olmasını istəyirik. Təcavüz və müharibədən əziyyət çəkən ölkə və xalq olaraq biz

Ətrafımızda sülhün olmasını istəyirik: Suriya - İsrail danışıqları vasitəçiliyimizlə baş tutdu

qacqınlığın, evsizliyin, qaz, elektrik enerjisinə, suya və ya qidaya malik olmamağın nə olduğunu başa düşürük. Bizim məqsədimiz yalnız normallaşma prosesinə və İsrail ilə Suriya arasında proqnozlaşdırılabilən vəziyyət yaratmağa kömək etməkdən ibarət idi. Əgər biz buna azacıq da olsa, kömək edə bildikdə, buna şadiq. Biz münasibətlərin normallaşması üçün potensialın mövcud olduğunu görürük və bu da Yaxın Şərq sülhün, proqnozlaşdırılmanın əlavə elementlərini gətirəcək”.

Qeyd edildiyi kimi, Azərbaycan bölgənin əsas sülhyaratma mərkəzi kimi bir çox konfrantasiyaların həlli prosesinin “masa arxasına” transferində vacib rol oynayıb, beynəlxalq ictimaiyyət

üçün etimad ünvanı olduğunu sübuta yetirib. Eyni fikirləri Suriya-

Suriyanın birliyi və bütövlüyü: biz separatizmin istənilən təzahürlərinə qarşıyıq

Burada diqqətdən yayınmaması gərəkən ən vacib məqamlardan biri də Azərbaycanın ədalət prinsiplərindən kənarlaşmamasıdır - başqa sözlə, Azərbaycan birmənalı şəkildə prosesin inkişafında beynəlxalq hüququn kodekslərinin qorunmasını, ədalət prinsiplərinin müdafiə olunmasını əsas götürür. Məsələn, Azərbaycan üçün Suriyanın ərazi

İsrail arasında təmasların formalaşmasına verilən töhfə barədə də demək olar - bu mənada, Bakıda İsrail və Suriya nazirlərinin görüşü də təsadüf sayıla bilməz. Bakının isə bu kimi məsələlərdə ortaya qoyduğu mövqə alqışlanasındır - Azərbaycan İsrail və Suriya arasında dialoq qurulmasına vasitəçilik etməklə iki ölkə arasında gər-

ginliyin aradan qaldırılmasına töhfə verməyə çalışır. İsrail Azərbaycana yaxın dost və tərəfdaş ölkələrdən biridir. Bakının Dəməşq ilə ikitərəfli əlaqələrinə gəldikdə isə, vurğulandığı kimi, bu münasibətlər 2024-cü ilin 8 dekabrında baş verən hakimiyyət dəyişikliyindən sonra yeni bir mərhələyə qədəm qoyub.

loj mövqə nümayiş olunur. Bakı Suriyanın birliyi və ərazi bütövlüyünü hər hansı münasibətlər üçün bir nömrəli ilkin şərt hesab edir. Prezident İlham Əliyev “Əl-Ərəbiyyə”yə müsahibəsində bildirib ki, burada söhbət təkcə hüquqi baxımdan bütövlükdən və sərhədlərə nəzarətdən getmir, söhbət fiziki birlikdən gedir: “Ölkənin mərkəzləşdirilmiş sistemi, yaxud ən azından siyasi təsisatlarla bağlı fəaliyyət göstərən bir sistemi olmalıdır. Biz separatizmin istənilən təzahürlərinə qarşıyıq - istər Qarabağda, istər Suriyada, istərsə də dünyanın hər hansı bir digər yerində olsun”.

Bakı-Dəməşq əlaqələri: yeni dövr üçün yeni münasibətlər

Sirr deyil ki, Bəşər Əsəd rejimi dövründə Suriya ilə Azərbaycan arasında əlaqələr mənfəi tendensiyaya söykənirdi - Əsədin yürütdüyü birtərəfli, ermənipərəst siyasət bu münasibətlərin inkişafına mane olurdu. Ötən ilin sonunda Suriyada hakimiyyət dəyişikliyi Bakı ilə Dəməşq arasında münasibətlərin yeni məcraya qədəm qoymasına şərait yaratdı. Ölkənin yeni hakimiyyəti ilə əlaqələr formalaşdırdı - qısa zamanda Azərbaycanın bir neçə nümayəndə heyəti Suriyaya səfər etdi və əməkdaşlığın perspektivləri müzakirə olundu. Azərbaycan

Suriyaya humanitar yardım etməyə başladı və Türkiyə ilə birgə bu ölkənin qurulmasında iştiraka qərar verildi. Paralel olaraq Azərbaycan qazının Türkiyə ərazisindən Suriyaya nəqlinə başlanılması ilə bağlı proses start götürdü - qeyd edək ki, bu ilin avqustunda artıq bu mərhələ həyata keçirilib. Azərbaycandan Suriyaya qaz nəqlinə başlanılıb. Belli olduğu kimi, hələlik 1,2 milyard kubmetr qazın Suriyaya təhiz edilməsi üzrə razılıq gəlinib. Gələcəkdə ixrac olunan qazın həcmnin artırılacağı da istisna edilmir.

Türkiyə-İsrail münasibətləri hər zaman olduğundan daha gərgindir: bizdən kömək etmək xahiş olunsansa...

Azərbaycan Yaxın və Orta Şərqdə münasibətlər sisteminin sülh və əməkdaşlıq prinsipi üzrə qurulması üçün səy göstərir. Bu məstəvidə ən mühüm məqamlardan biri də Türkiyə - İsrail münasibətləridir. Ölkəmiz bu istiqamətdə bir neçə də cəhdlər göstərib, hətta dialoqun qurulmasına da nail olub. Prezident İlham Əliyev müsahibəsində bildirib ki, biz normallaşma üçün imkan yarandıqını gərəkəndə yardımçı olmağa çalışırıq: “Türkiyə ilə İsrail arasında normallaşmanın birinci mərhələsində Azərbaycanın rolu hər iki ölkə tərəfindən qiymətləndirilib. Bilirsiniz ki, İsrail Prezidenti İsxak Hersoq Türkiyəyə səfər etdi. Biz şad olduq ki, iki ölkə arasında ümumi dil tapılır. Hazırda isə Türkiyə ilə

İsrail arasında münasibətlər hər zaman olduğundan daha gərgindir. Ona görə də əgər bizdən kömək etmək xahiş olunsansa, biz bunu edərik. Əgər edilməsə, ola bilsin ki, biz, sadəcə olaraq, ümumi dil tapmağa yardım etmək üçün çox da ictimailəşdirilməyən diplomatik səylər göstərməyə çalışırıq. Çünki ən mühüm olanı təhlükəsizlikdir”.

Beli, Azərbaycan bölgədə sabitliyin formalaşması üçün bütün gücü ilə çalışır - nəzərə alsaq ki, hər iki ölkə Azərbaycanın yaxın dostu və əməkdaşlıq etdiyi ölkələrdir, Bakı hər zaman bu danışıqlar masasının qurulması üçün ən uyğun məkandır. Azərbaycan hələ 2010-cu ildə də İsrail ilə Türkiyə arasında yaranmış gərginliyin aradan qalxmasında vasitəçilik

edib və bu vasitəçilik kifayət qədər uğurla olub. Biz bir daha bütün dünyaya dostlarımızın arasında hansısa gərginliyin olmasını istəmədiyimizi əyani şəkildə göstərərək barışdırıcı siyasət həyata keçirmişik. Bakı hər zaman bəyan edir ki, iki ölkə arasındakı əlaqələrin yenidən müsbət dinamika ilə inkişafı böyük bir coğrafiyada - Aralıq dənizi və Orta Şərq regionunda yeni inkişaf mərhələsi yaradır. İsrail ilə Türkiyə arasında münasibətlərin inkişafı regionda yeni iqtisadi reallıqlar yaratmaqla yanaşı, siyasi mənzərəyə də mühüm çalarlar əlavə edə bilər. Azərbaycanın strateji müttəfiqi olan Türkiyə ilə yaxın əməkdaşımız İsrail arasında münasibətlərin inkişafı bölgənin təhlükəsizliyi və inkişafı ilə bağlı

yeni mərhələ formalaşdırır. Başqa sözlə, bu yaxınlaşma təsəddüden regionda yeni siyasi-iqtisadi konfiqurasiyanın əsasını qoyur. Nəzərə alınmalıdır ki, müasir çağırışlar regional əməkdaşlıqların inkişafını vacib şərt olaraq müəyyənləşdirir. Bu mənada, iki dövlət arasında əlaqələrin yenidən möhkəmlənməsi Azərbaycan üçün də yeni və mühüm perspektivlər yaradır.

Yeri gəlmişkən, İsrailin ölkəmizə yeni təyin olunan səfəri Ronen Krausz Azərbaycan KİV-inə açıqlamasında Azərbaycana vasitəçilik səylərinə görə təşəkkür edib. Səfir bildirib ki, bu məsələdə Bakının rolu son dərəcə müsbətdir və bu, hər iki tərəfə danışıqlar masasına qayıtmağa kömək edib.

Yaxın Şərqdə ilk təcrübə: regionun enerji təminatında yaxından iştirak...

Noticia etibarlı, Azərbaycan Qlobal Cənubun fonunda Yaxın Şərqdə böyük rol oynamaqladır. Azərbaycan-Suriya əlaqələri, eyni zamanda Azərbaycanın Yaxın Şərq siyasətinin bir hissəsidir. Azərbaycan Avropa, Mərkəzi Asiya istiqamətində fəal siyasət yürütdüyü kimi Yaxın Şərq regionunda da fəallığı ilə seçilir. Prezident İlham Əliyevin yürütdüyü siyasət nəticəsində Azərbaycan hər yerdə olduğu kimi, Yaxın Şərq regionunda da etibarlı tərəfdaş kimi tanınır. Azərbaycan qazının Suriya bazarına çıxarılması Azərbaycan qazının diversifikasiyası üçün imkanları genişləndirir. Azərbaycanın Suriyanın qaz təminatında iştirakı Yaxın

Şərqin qaz təchizatında iştirak baxımından ilk deyil - bu mənada, İsrail, İordaniya, Misir və digər ölkələrlə əməkdaşlıq perspektivləri mövcuddur. Azərbaycanın bu bölgədə enerji əməkdaşlığı platforması yaratması global enerji təhlükəsizliyi, bazar diversifikasiyası və qaz tədarükünün saxələndirilməsi baxımından mühüm rol oynayır. Müsahibəsində bu məqamlara toxunan Prezident İlham Əliyev deyib ki, təbii ehtiyatlarımızla Yaxın Şərqə daxil olmaq bizim üçün ilk təcrübədir. Biz, həmçinin Ərəb Qaz Kəməri, yaxud başqa mübadilə əməliyyatları vasitəsilə digər ölkələri qazla təchiz edə bilərik.

ATƏT-in Minsk qürubu...

44 günlük Vətən müharibəsi və 2023-cü il antiterror tədbirlərinin yaratdığı yeni reallıqların siyasi nəticələri uğurları özünü göstərməkdədir. Belə ki, Azərbaycanın müharibədən sonra ortaya qoyduğu qəti iradə əsasında ATƏT-in Minsk Qrupunun işinə xitam verildi. Bununla bağlı Azərbaycan Xarici İşlər Nazirliyinin Mətbuat xidmətinin məlumatında bildirilib. Qeyd olunub ki, 2025-ci il sentyabrın 1-də ATƏT Nazirlər Şurası tərəfindən ATƏT-in

Qarabağ Zəfərinin növbəti siyasi təsdiqi!

Minsk Prosesi və əlaqəli strukturlarının bağlanmasına dair qərar qəbul olunub. Qərara əsasən, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti və Ermənistan Respublikasının Baş nazirinin ABŞ Prezidentinin dəvəti və iştirakı ilə 2025-ci il avqustun 8-də Vaşinqton şəhərində baş tutmuş görüşü çərçivəsində Azərbaycan və Ermənistan xarici işlər nazirləri-

nin ATƏT-in Fəaliyyətdə olan Sədrinə ünvanlanmış birgə müraciət məktubuna uyğun olaraq, ATƏT-in Minsk Prosesinin, ATƏT-in Fəaliyyətdə olan Sədrinin ATƏT-in Minsk Konfransının məşğul olduğu münaqişə üzrə Şəxsi Nümayəndəsinin və Yüksək Səviyyəli Planlaşdırma Qrupunun fəaliyyətinə sentyabrın 1-dən etibarən xitam verilib.

Sözügedən strukturların bağlanmasından irəli gələn təşkilati və texniki məsələlərin 2025-ci il dekabrın 1-dən gec olmayaraq yekunlaşdırılması ATƏT Katibliyinə tapşırılıb. Qərarla, həmçinin keçmiş Ermənistan-Azərbaycan münaqişəsi ilə bağlı ATƏT çərçivəsində vaxtilə qəbul edilmiş bütün qərarlar qüvvədən düşmüş və etibarsız elan olunub.

“Sözügedən qərarın qəbulu, Azərbaycan Respublikasının vaxtilə işğal edilmiş əraziləri üzərində suveren nəzarəti və ərazi bütövlüyünü bərpa etməsi və bununla da Ermənistan-Azərbaycan münaqişəsinə son qoyulması ilə bağlı reallığın və Azərbaycan tərəfindən irəli sürülmüş sülh gündəliyinin beynəlxalq müstəvidə qəbul edilməsinin göstəricisi ol-

maqla yanaşı, 2025-ci il 8 avqust tarixli Vaşinqton görüşündə Azərbaycan və Ermənistan arasında normallaşma prosesi ilə əlaqədar əldə edilmiş razılıqların praktiki icrası istiqamətində mühüm addımdır. Azərbaycan Respublikası bundan sonra da regionda sülhün və sabitliyin gücləndirilməsi istiqamətində beynəlxalq hüquqa əsaslanan prinsipial və ardıcıl mövqeyini davam etdirəcək”, - deyə Azərbaycan Xarici İşlər Nazirliyinin məlumatında vurğulanıb.

Azərbaycanın qəti mövqeyi: ATƏT-in Minsk Qrupunun ləğvi...

Xatırladaq ki, ötən əsrin 80-ci illərinin sonundan etibarən başlanan Ermənistanın təcavüzü nəticəsində Azərbaycan torpaqlarının 20 faizi işğal edilmişdi. ATƏT-in Minsk Qrupu isə işğalın faktının aradan qaldırılması üçün tərəflər arasında vasitəçilik missiyasını daşıyırdı. Qeyd edək ki, SSRİ-nin dağılması ilə müstəqillik əldə edən Ermənistan və Azərbaycan 30 yanvar 1992-ci ildə Avropada Təhlükəsizlik və Əməkdaşlıq Müşavirəsinin (ATƏM 1995-ci ildən etibarən Avropada Təhlükəsizlik və əməkdaşlıq Təşkilatı və ya ATƏT adlandı) işinə qoşulublar. Qrupun tarixi ATƏM-in Xarici İşlər Nazirləri Şurasının 24 mart 1992-ci il tarixində Helsinkidə keçirilmiş görüşündən başlayır. Həmin görüşdə

regiondakı vəziyyət müzakirə olunmuş, ATƏM-in Ermənistan-Azərbaycan münaqişəsinin sülh yolu ilə həll edilməsinə dair Minsk konfransının çağırılması haqqında qərar qəbul edilmişdi. Minsk Qrupunun əsası isə 1994-cü ildə keçirilən ATƏM-in Budapeşt Zirvə toplantısı zamanı qoyuldu. Həmin toplantıda Ermənistan-Azərbaycan münaqişəsinə dair Budapeşt sammitinin işinin konkret yekunu olaraq “Dağlıq Qarabağ münaqişəsi ilə əlaqədar ATƏT-in fəaliyyətinin intensivləşdirilməsi” adlı qərar qəbul olunub. Budapeşt Sammitinin nəticələrinə əsasən, 20 dekabr 1994-cü ildə Vyanada Ermənistan-Azərbaycan münaqişəsi üzrə ATƏT-in üzv ölkələrinin təyin etdiyi hərbi nümayəndələrdən ibarət Yüksək

Səviyyəli Planlaşdırma Qrupu (YSPQ) təsis olunub. 28 avqust 1995-ci ildə isə ATƏT-in Fəaliyyətdə olan Sədrinin ATƏT-in Minsk Konfransının müzakirəsində olan münaqişə üzrə Şəxsi Nümayəndəsi (ŞN) vəzifəsi təsis olunub. 1 yanvar 1997-ci ildən ATƏT-in Minsk prosesinə həmsədrlər qismində ABŞ, Rusiya və Fransa başçılıq ediblər.

44 günlük müharibə ilə başa çatan münaqişə isə həm də ATƏT-in Minsk qrupunun ləğvinə aktuallaşdırdı. Artıq tərəflər vasitəçiz bir ortamda razılaşma əldə etdilər - son reallıqlar isə bu quruma ehtiyacın qalmadığını faktiki olaraq ortaya qoydu. Azərbaycan sülh müqaviləsinin imzalanması üçün zəminin formalaşdırılması ilə bağlı şərt olaraq həm də

ATƏT-in Minsk Qrupunun ləğvi məsələsinə gündəmə gətirdi. Bu ilin avqustun 8-də Vaşinqtonda Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin, ABŞ Prezidenti Donald Trampın və Ermənistan Respublikasının baş naziri Nikol Paşinyanın görüşü çərçivəsində Azərbaycanın xarici işlər naziri Ceyhun Bayramov və Ermənistanın xarici işlər naziri Ararat Mirzoyan “Azərbaycan Respublikası və Ermənistan Respublikası arasında sülhün və dövlətlərarası münasibətlərin təsis edilməsinə dair Saziş” layihəsini parafılaşmaqla yanaşı, ATƏT-in fəaliyyətdə olan sədrinə birgə müraciət də imzalayıblar. Bu müraciət ATƏT-in Minsk Prosesinin, ATƏT-in fəaliyyətdə olan sədrinin Minsk konfransının

müzakirəsində olan münaqişə üzrə şəxsi nümayəndəsinin və Yüksək Səviyyəli Planlaşdırma Qrupunun bağlanması barədə idi. Qərarın verilməsi isə

sülh yolunda ən mühüm addımlardan biri kimi tarixə yazıldı.

Qardaş ölkənin reaksiyası...

Proseslə bağlı Türkiyə Xarici İşlər Nazirliyi (XİN) də münasibət bildirib. Qardaş ölkənin XİN-i ATƏT-in Minsk Prosesi və əlaqəli strukturlarının bağlanmasına dair qərarı alqışladığı ilə bağlı bəyanat yayıb. Qeyd olunub ki, iki ölkənin ortaq səyi ilə reallaşan bu qərar Azərbaycan və Ermənistan arasında sülh prosesinin önəmli mərhələlərindən biridir.

Pərviz SADAYOĞLU

Qərar alqışlanır...

Qeyd edək ki, verilən qərar beynəlxalq səviyyədə də yüksək qiymətləndirilib. ATƏT PA-nın Prezidenti Piere Joan Pons ATƏT Nazirlər Şurasının Azərbaycan və Ermənistanın birgə müraciətindən sonra Minsk prosesinin bağlanması ilə bağlı qərarını alqışlayıb. “Kökləri dialoqa əsaslanan bu tarixi addım Cənubi Qafqazda davamlı sülhə

gedən yolu gücləndirir. Biz bu prosesi dəstəkləməyə davam edəcəyik”, - deyə ATƏT PA prezidenti vurğulayıb.

ATƏT-in Baş katibi Feridun Sinirlioğlu isə bildirib ki, Minsk prosesinin bağlanması haqqında qərar ATƏT üzvü olan 57 ölkə tərəfindən yekdilliklə qəbul edilib. “Bu tarixi hadisə onilliklər boyu davam edən münaqişə və inam-

sızlıqdan sonra belə diplomatiyanın imkanlarını vurğulayıb. Bu, tərəflərin kompromis tapmaq üçün ümumi qətiyyətə sahib olduqları zaman razılaşmanın mümkün olduğunu nümayiş etdirir”, - deyə o, bildirib.

ATƏT-in fəaliyyətdə olan sədri, Finlandiyanın xarici işlər naziri Elina Valtonen də Nazirlər Şurasının qərarını al-

qışlayıb. Bu barədə ATƏT-in rəsmi saytında yerləşdirilmiş məlumatda bildirilib. “Mən bir daha Ermənistan və Azərbaycana sülh və münasibətlərin normalaşdırılması istiqamətində əldə etdikləri tarixi razılaşmalara, onların tez bir zamanda həyata keçirilməsinə dair qətiyyətli qərarlarına görə səmimi təbriklərimi çatdırmaq istəyirəm.

Mən onların birgə müraciətinə dərhal cavab verdim və bu prosesdəki mükəmməl əməkdaşlıqlarına görə tərəflərə səmimi minnətdarlığımı bildir-mək istəyirəm. Həmçinin bu konsensusa nail olmaqda nümayiş etdirdikləri əməkdaşlıq ruhuna görə iştirakçı dövlətləri də alqışlayıram,” - deyə nazir Valtonen qeyd edib.

Polşa Almaniya'dan reparasiya tələb edir

Polşa indi də Almaniya'dan təzminat tələb edir. Belə ki, Polşa prezidenti Karol Navrotski İkinci Dünya müharibəsinin başlanmasının il dönümündə Qdansk şəhərində polşalı hərbiçilərin məzarı önündə çıxış edərkən Almaniyanın Polşaya rəsmi şəkildə reparasiya ödəməsinin vacibliyini

Berlin razılaşacaq?

vurğulayıb. Prezident Navrotski bildirib ki, alman işğalı Polşa xalqına misilsiz fəlakətlər gətirib və bu ədalətsizlik hələ də tam şəkildə aradan qaldırılmayıb: “Biz yalnız tarixi xatırlamırıq, həm də ədalətli tələb

edirik. Polşa milyonlarla insanını itirib, şəhərlərimiz dağıdı-lıb. Bu itkilərə görə Almaniya məsuliyyət daşımalıdır”, - deyə Navrotski əlavə edib ki, Almaniya Polşaya nasist işğalı illərində dəymiş ziyanı görə

təzminat ödəməyə borcludur: “Bunsuz iki ölkə arasında həqiqi mehriban qonşuluq münasibətləri qurmaq mümkün olmayacaq. Qərbi qonşumuzla mehriban qonşuluq əsasında münasibətlər qura bilmək

üçün biz təzminat məsələsinə nəhayət, həll etməliyik, hansı ki, mən Polşa Respublikasının prezidenti kimi ümumi rifahımız üçün qeyd-şərtsiz tələb edirəm”. Xatırladaq ki, Polşa prezidenti Karol Navrotski bundan əvvəl Ukraynadan Völin qətləminə görə reparasiya ödənilməsinə tələb etmişdi.

Qeyd edək ki, reparasiya anlayışı beynəlxalq hüquqda bir dövlətin digərinə vurduğu ziyanın ödənilməsi formasını ifadə edir. İkinci Dünya müharibəsindən sonra Almaniya bəzi ölkələrə təzminat ödəsə də, Polşaya təzminatın ödənilməsi məsələsi uzun illər mübahisəli olaraq qalır.

Almaniya Polşaya təzminat ödəyib

Məsələ ilə bağlı politoloq Rəşad Bayramov “Yeni Azərbaycan” qəzetində şərhində qeyd edib ki, Almaniya 2005-ci ilə qədər Polşaya 228 milyon dollar dəyərində təzminat ödəyib.

“İkinci Dünya müharibəsində Almaniya törətdiyi misilsiz qətləmlərə və dağıntılara görə SSRİ, ABŞ, Böyük Britaniya, Fransa, hətta Polşanın özü daxil olmaqla bir çox dövlətlərə təzminat ödəyib. Təbii ki, təzminat böyük məbləğ şəkilində ödənilib. Belə bir hal da olub ki, Almaniya bəzi ölkələrə təzminat ödəmək əvəzinə həmin ölkələri öz istehsalı olan yüksək keyfiyyətli texniki vasitələrlə təmin edib. Polşanın yeni dövlət rəhbərinin Almaniya'dan təzmi-

nat tələb etməsinə gəlincə, bu məsələdə xüsusi məqamlara diqqət yetirmək lazımdır. Polşanın Beynəlxalq Münasibətlər İnstitutunun 2005-ci ildə açıqladığı rəsmi statistikaya görə, Almaniya tərəfindən Polşaya 228 milyon dollar həcmində müvafiq təzminatlar ödənilib. Buna baxmayaraq, 2019-cu il-

də Polşanın o vaxtki dövlət rəhbərliyi yenidən bu məsələni qaldıraraq Almaniya'dan əlavə 900 milyon dollar dəyərində təzminat ödənilməsinə tələb etdi. Amma sonra Polşa bu iddiasından geri çəkildi”, - deyə R.Bayramov qeyd edib ki, Almaniya Polşaya əlavə təzminat ödəməyə hazırdır. “2024-cü

ilin yay aylarında Almaniyanın sabiq kansleri Olaf Şoltz İkinci Dünya müharibəsində həlak olan Polşa qurbanlarının ailələrinə təzminat ödəmək, hətta Polşanın müdafiə qabiliyyətinə maliyyə ayırmağa hazır olduğunu bəyan etmişdi - o, bildirmişdi ki, Berlin Nasist Almaniya'sının təcavüzünə məruz qalan polşalı qurbanlara 100 milyon avro dəyərində təzmi-

nat

Amma hesab etmirəm ki, təzminat məsələsi Polşa-Almaniya münasibətlərinə ciddi xələl gətirəcək. Berlin ilə Varşava arasında təzminat ətrafında mübahisənin Avropa İttifaqının daxilində möv-

refindən bu istiqamətdə addımlar atılmayıb”.

çərçivəsində həll etmək mümkündür. Almaniya Polşaya müəy-

Aİ daxilində siyasi parçalanma baş verə bilər?

cud siyasi vəziyyətə təsir edəcəyinə inanmaq sadəlövlüklük olardı. Aİ-nin daxilində heç bir siyasi parçalanma baş verməyəcək,” -

deyər R.Bayramov əlavə edib ki, iki ölkə arasında təzminat məsələsinə həll etmək üçün xüsusi komissiya yaradıla bilər: “Bu məsələni dialoq

yən miqdarda əlavə təzminat ödəməyə hazırdır. Bu, Berlin üçün problem deyil”.

Yunis ABDULLAYEV

“Həzrət dövrə Pol-

şanın bu məsələni gündəmə

gətirməsi başa düşülən deyil.

Fransada SİYASİ BÖHRAN

Bayru hökuməti buraxılır, Makron istefaya çağırılır...

Fransada ciddi siyasi böhran yaşanır. Bu böhran getdikcə, dərinləşməkdədir. Belə ki, Fransıyanın Baş naziri Fransua Bayru hökumətə etimad məsələsini sentyabrın 8-də Milli Assambleyada səsverməyə çıxaracaq. Nazirlər Kabinetinin rəhbəri Parisdə keçirilən mətbuat konfransında bildirib ki, o, prezidentdən Milli Assambleyanın növbədənəkar iclasını çağırmağı xahiş edib. “Mən respublika prezidentindən parlamentin aşağı palatasının növbədənəkar iclasını çağırmağı xahiş etdim, bu iclasda hökumət etimad məsələsini qaldıracaq”, - deyə Bayru qeyd edib ki, etimad səsverməsində hazırkı hökumətin saxlanılması üçün tələb olunan səs toplanmasa, hökumət buraxılacaq. Bayru qərarını iqtisadi böhran, ilk növbədə də dövlət borcunun davamlı artımı ilə əsaslandırır. Baş nazirin sözlərinə görə, Fransıyanın dövlət borcu hər saat 12 milyon avro artır, artıq 3,4 trilyon avroya çatıb. Bayru, həmçinin vurğulayıb ki, təkcə borcun ödənilməsinə ilin sonuna qədər 66 milyard avro xərclənəcək. Daha əvvəl Baş nazir büdcəyə daxil edilməli olan bir sıra tədbirlər təqdim edib ki, onların köməyi ilə hökumət 2026-cı ildə 43,8 milyard avroya qənaət etməyi nəzərdə tutur. Bu arada ölkədə müxəlifət Prezident Emmanuel Makronun istefasını tələb edir - “Öyilməz Fransa” partiyası sentyabrın 23-də Prezident Emmanuel Makronun hakimiyyətdən uzaqlaşdırılması təklifini parlamentə təqdim etmək niyyətindədir. Partiyanın lideri Jan-Lük Melanşon “France Inter” radiostansiyasının effində bildirib ki, onun partiyası Makronu istefaya göndərməkdə israrlıdır. “Bir il əvvəl biz prezidentin istefası məsələsini qaldırmışdıq. Biz sentyabrın 23-də bu addımı yenidən atacaq və Makronun hakimiyyətdən uzaqlaşdırılması təklifini parlamentə təqdim edəcəyik”, - deyə Melanşon vurğulayıb. Xatırladaq ki, “Öyilməz Fransa” partiyası 2024-cü ildə Makrona qarşı impichment proseduru başlatsa da, bu, uğursuz olub. Həmin vaxt Milli Assambleyanın qanunvericilik komissiyası prezidentin hakimiyyətdən uzaqlaşdırılması haqqında qətnaməni 15 səs lehinə, 54 səs əleyhinə olmaqla rədd edib.

Məsələ ilə bağlı politoloq Əlimusa İbrahimov “Yeni Azərbaycan” qəzetinə şərhində qeyd edib ki, Fransada baş verən proseslər ölkə daxilində iqtisadi-siyasi vəziyyətin daha da ağırlaşmasından xəbər verir. “Bu gün Fransa cəmiyyəti, həqiqətən iqtisadi-sosial problemlər bataqlığında boğulur. Günübegün artan iqtisadi problemlər, xüsusilə də dövlət bor-

Fransa dərin böhran içərisindədir

sə, həmin hökumət dərhal buraxılır. Sözsüz ki, Bayru hökuməti özünü müdafiə etmək üçün xüsusi mexanizmlərə malikdir. Amma Bayru hökumətinin bu mexanizmlərdən hansı qaydada istifadə edəcə-

qaldıran siyasi etirazlar əsasən Makronun özünə yönəlib: “Bayru hökuməti Makron administrasiyasına bağlıdır və həmin hökumətin formalaşmasında Makronun xidmətləri olub. Hökumətin lazımı səviy-

cunun çoxalması aşağı və orta təbəqənin sosial rifahına və yaşam tərzinə mənfi təsir edir. Bayru hökuməti bu problemlər qarşısında aciz duruma düşüb. Ölkə daxilində müəyyən siyasi qüvvələr mövcud problemlərin yeganə həll yolunu hazırkı hökuməti buraxıb yeni hökumətin formalaşmasında görürlər. Hökumətin buraxılması isə müəyyən prosedur qaydaları əsasında həyata keçirilir. Fransa qanunvericiliyinə görə, Milli Assambleyada etimad səsverməsi zamanı əksəriyyət hökumətin əleyhinə səs verər-

yəne gəlincə, bunun özü sual altındadır,” - deyə Ə.İbrahimov vurğulayıb ki, ölkədə baş

yədə fəaliyyət göstərməməsində birbaşa Makron məsuliyyət daşıyır”.

Bayru hökuməti buraxılırsa?

“Etimad səsverməsində əksəriyyət Bayru hökumətinin əleyhinə səs verərsə, hökumət qeyd-şərtsiz buraxılacaq. Amma bu, ölkədə siyasi vəziyyəti sabitləşdirməyəcək, əksinə,

vəziyyətin daha da gərginləşəcəyi ehtimalı yüksəkdir. Ölkədə iqtisadi-sosial vəziyyəti normallaşdıracaq siyasi qüvvə yoxdur. Hökuməti formalaşdıracaq yeni komanda isə Mak-

ron administrasiyasına bağlı olacaq. Hesab edirəm ki, ölkədə acınacaqlı vəziyyət olduğu kimi davam edəcək,” - deyə Ə.İbrahimov bildirib.

Yunis ABDULLAYEV

Cəhənnəmdən qaçış

Jan-Pol Sartrın “Milçəklər” pyesi haqqında

Zevs yox, Roma tanrılar pantheonunun başcısı Yupiter təmsil eləyir. Birinci pərdəyə yazdığı remarkada müəllif onu “milçəklər və ölüm tanrısı” kimi qələmə verir. Ancaq istənilən halda buradakı dini motivlər birbaşa xristianlığa bağlıdır: ağır cinayətə bulaşmış Atrey nəslinin lənətlənməsi təkcə elə doğulduğuna görə günahə batmış sayılan Adəm övladlarının ölümə məhkum olunmasına (“Tanrı ölüm hökmü kəsib doğulmaq günahımızdır” - Salam Sarvan) işarədir. Yupiter özü ikiyaxlıq məxluqları daim günah yükü altında özən xristian tanrısına karikaturadır. Zətin xristian allahı da bəndələrini bu məntiqə tabeliyində saxlayır: əgər Tanrının oğlu, yer üzünün xəlifəsi sənin uğrunda ölümə gedibse, deməli, günahkarsan.

Əsərdəki qaniçən milçəklərin - günah, qisas tanrıçalarının, vicdan əzabı mələklərinin vızılıtsı antik teatrdə tələyin hökmünü səsləndirən, tanrıların fərmanını car çəkən xora parodiyadır. Onu da deyək ki, pyesdə hadisələr qədim çağda cərəyan edəndə, müəllif bəzi elementləri qəsdən mütəasirəldirib.

Arqosun baş meydanında, sarayın qarşısında tanrı Yupiterin heykəli ucalır. Heykələ iri, kök milçəklər darsıb. Saraydan nalə, fəryad səsləri gəlir. Milçək bütün şəhəri bürüyüb, həşəratların ölündən ağzı açmaq, nəfəs almaq mümkün deyil. Aqamemnonun qatlındən keçən on beş ildə şəhər əhli ağır günah yükü altında yaşayır, çünki on beş il qabaq onların hökmdarı xain hücumu uğrayıb təbəələrdən yardım gözləyəndə heç kəs onun harayına yetməmişdi. Elə buna görə də tanrılar namərd şəhərliləri cəzalandırmaq üçün Arqosa saysız-hesabsız milçək ordusu göndəriblər. Burada hər kəsin vicdanı ləkəlidir, hamı fəlakət intizarında, daimi qorxu altında ömür sürür. Yupiter təğyiri-libas olub camaat arasına girəndə onun əhalidən seçildiyini duyan bir qarı tanrıya hesabat verib deyir ki, qızı da, kürəkəni də hər il onun yolunda bir inək qurban kəsir, artıq yeddi yaşlı nəvəsi də tövbə etməyi bacarır, uşaq körpə quzu kimi itaətkardır, içi özəli günah hissiylə doludur.

Orest öz müəllimiylə (Pedaqoq) belə bir şəhərdə zühur eləyir. Yupiter onu yanlayıb deyir ki, bu gün Arqosda ölümlər gündür, ağlaşma, fəryad səsləri mərasimin artıq başlandığına dəlalət eləyir. İldə bir dəfə keçirilən bu mərasimdə padşahdan nökrə qədər hər bir kəs göz yaş töküb ah-nalə çəkməklə başını tövbə daşına döyür, ölmüşlərinə yalvarıb günahlarının bağışlanmasını diləyir.

Şəhərdə söz gəzir ki, Aqamemnonun oğlu ölməyib, sağdır. Özünü başqa adla təqdim eləyən Orestin kimliyini bilsə də, Yupiter onunla söhbətdə özünü avamlığa vu-

dur: “Əgər Orest buralara gəlsəydi, ona belə deyərdim: cavan oğlan, çıxın gedin bu şəhərdən! Sizə burada nə lazımdır? Haqqınızı tələb etməyə istəyirsiniz? Yətdər. Siz çılğın, qayışbaldır bir gəncsiniz, sizdən cəsur, döyüşkən qoşun başcısı çıxar. Siz özünüzo bu yarımcın şəhərə, milçəklərin darsdığı bu ləşə başçılıq etməkdən daha yaxşı məşğuliyyət taparsınız. Buranın adamları böyük günahə batıblar, bununla belə tövbə yolu tutublar. Onları sakit buraxın, cavan oğlan, dinc buraxın onları, bu adamların əzablarına sayğı göstərin, öz xoşunuzla sağ-salamat uzaqlaşın buralardan. Siz onların cinayətinə şərik deyilsiz, bu səbəbdən onların əzablarına da ortaq çıxma bilməzsiz. Sizin tələbbürlü saflığınız onlarla aranızda dərin uçurum yaradır. Onlara zərər qədər ürəyiniz yanarsa, çıxın gedin. Gətməyəndə, onları bədbəxt eləyəcəksiz: əgər onlara nəfəs dərmək imkanı versəniz, əgər birçə anlığa vicdanın caynağından onları ayırsanız, günah onların canında qalın piy qatı bağlayacaq. Onların vicdanı ləkəlidir, onlar qorxurlar, qorxunun, kirlə vicdanın qoxusu isə tanrılara həzz verir. Bəli, bu miskin canlar allahların zövqünə tam uyğun gəlir. Onları tanrılardan lütfündən məhrum etmək istəyirsiniz? Əvəzində nə verəcəksiz onlara? Rahat həzm, dinc, dərxdırıcı əyalət həyatı, qəm-qüssə? Ax, bu qəm-qüssə ki var, xoşbəxtliyin məisətidir...”

Yupiter uzaqlaşır. Orest başını itirir. Əslində, bu şəhər onun ata mülküdür, o burada taxt-tacın qanunu varisidir, ancaq indi doğma Arqosda ona bir adamlıq yer yoxdur, şəhərin özü də, adamları da ona tamam yad-yabancıdır. Göydə tanrı Yupiter, yerdə hökmdar Egeif insanlarnın canına günah cinlərini müşəllət etməklə onları ömürlük girova çeviriblər, onlar yüz il başlarını tövbə daşına döyürlər də, bu günahdan arına bilməyəcəklər. Suç duyğusu insanı kölə halına salmağın, onu qulluğa könlü-lü cəlb etməyin ən effektiv yoludur. Yupiterin əmrinə müntəzir milçəklər məhz günahkar bəndələrin canını didən əzabların rəmzidir, suçlu başlara kül ələyən fəlayin cəza ordusudur. Əgər “Taun” romanında Alber Kamü natəmizliyin, xəstəliyin, ölümün simvolu kimi mikrob daşıyan gəmiriciləri seçmişdisə, Sartr üçün belə bir simvol insanların günahları ilə bəslənən, əməllərin çirkəbindən pərvazlanan qanadlı həşəratlardır.

davamı növbəti sayımızda

F. Uğurlu

Yeni AZƏRBAYCAN

http://www.yeniazərbaycan.com

Azərbaycanın dövlət müstəqilliyi Azərbaycan xalqının milli sərvətidir

“Yeni Azərbaycan” qəzetinə abunə olmaq istəyənlər aşağıdakı yayım şirkətləri ilə əlaqə saxlaya bilərlər:

“Azərpoçt” MMC PDM- 0125984955,
0552004544
“Azərmətbuatayımı” ASC - 0124411991,
0124404694
“Səma” MMC - 0125940252, 0503336969
“PressInform” MMC - 0703400100,
0504560835

“Qaya” MMC - 0125667780, 0502352343
“Bakmətbuat” MMC - 0124314313
“Ziya LTD” MMC - 0124977696,
0503067744

6 aylıq abunə - 79,20 AZN
12 aylıq abunə - 158,40 AZN

Görünməz gücün görünən nəticəsi...

Lobbiçilik çoxlarının düşündüyü kimi yalnız parlamentlərdə qanun qəbul etdirmək deyil. Lobbiçilik sözün, əlaqənin, münasibətin, hətta bir çay süfrəsinin gücünü siyasi təsirə çevirməkdir. Dünyada millətlər öz gücünü çox

zaman məhz lobbiçiliklə göstərir. Bir konqresmenin səs vermə anında yadına gələn bir dost sözü, bir iş adamının qərarında millətsevər yanaşma - bunların hamısı lobbiçiliyin görünməyən toxumlarıdır.

Bir çox hallarda diasporla lobbiçiliyi qarışdırırıq. Ancaq diaspor bir xalqın yad diyarında varlığıdır. Lobbiçilik isə o varlığın gücə çevrilməsi, təsir alətinə dönməsidir. Birində mədəniyyət, digərində siyasət əsasdır. Birində “biz kimik?” sualı cavablanır, digərində “biz nə edə bilərik?” sualı.

Kim üçün və nə üçün?

Əslində, diaspor quruculuğun-da ən kritik sual budur: Bütün bunları kim üçün və nə üçün edirik? Diaspor fəaliyyətimizi yalnız Vətən üçün edirik desək, bu, yarımcıq fəaliyyət sayıla bilər. Çünki diaspor həm də yaşadığı ölkə üçün dəyər qazanmalıdır. İnteqrasiya olmadan assimilyasiya təhlükə

kəsinin baş verməsi qaçılmazdır, amma balanssız inteqrasiya da milli kimliyi riskə ata bilər. Ona görə də diaspor quruculuğu bir növ ikili vətəndaşlıq kimliyinin harmoniyasıdır: həm Azərbaycanlı olmaq, həm də xarici dövlətlərdə doğulduğu ölkənin dəyərli vətəndaşı kimi qəbul edilmək.

Daşın gücü, sözün çəkisi...

Diaspor quruculuğu bizə ilk növbədə kimliyimizi qorumaq gücü verir. Dünyanın müxtəlif ölkələrinin

də böyüyən uşaqlar, yad məktəblərdə oxuyan gənclər milli musiqimizi, dilimizi, tariximizi, ədəbiyyatımızı

unutmamalıdır. Onlar harada yaşasalar da, türklərində “Mən azərbaycanlıyam!” fəxarətini

daşımalıdır. Xalqımız əsrlər boyu harada yaşasa da, kökünü, yaddaşını, milli

Yad torpaqlardakı “kölgə” miz...

Diaspor quruculuğunda yeni yanaşma

Dünyanın hər guşəsinə səpələnmiş azərbaycanlılar - bir-birindən uzaq, amma bir millətin damarlarında dolaşan qan kimi eyni ritmlə döyünürlər. Diaspor quruculuğu sadəcə, mədəniyyət gecələri keçir-

mək, milli yeməklər təqdim etmək deyil. Bu, öz kökünü yad torpaqlarda da yaşımaq, eyni zamanda, həmin torpaqlarda söz sahibi olmaqdır. Obrazlı şəkildə desək, bir millətin diasporu onun yad

Yeni baxış: emosiyadan mexanizmə

Bu günə qədər bir çox hallarda diaspor quruculuğuna emosional yanaşmışıq. “Vətənimiz üçün birləşək, Novruz şənliyi keçirək, milli geyim geyinək”. Təbii ki, bütün bunlar da önəmlidir, amma perspektiv üçün yeni baxışlar sərgilə-

mək də diaspor siyasətimiz üçün effektiv ola bilər. Məsələn, diaspor fəaliyyətimizi yalnız folklor üzərindən deyil, elm və yaxud iqtisadiyyat üzərindən də qura bilərik.

Xaricdə yaşayan azərbaycanlı alimlərin bir araya gətirilməsi, dünyanın aparıcı universitetlərində azərbaycanlı tələbələrin və professorların əlaqələndirilməsi. Bundan başqa, Qarabağ həqiqətlərinin elmi konfranslarda, araşdırmalarda təqdim edilməsini qeyd edə bilərik.

İqtisadiyyat üzərindən qurulan diaspor fəaliyyətinə gəldikdə isə Azərbaycanın ixrac potensialını artırmaq, məsələn, kənd təsərrüfatı məhsullarını, turizm imkanlarını, startapları təqdim etmək, müxtəlif ölkələrdə “Azərbaycan Ticarət Ev-

varlığını qorumağa çalışıb. Tarix göstərir ki, güclü diaspor millətin xaricdəki yumruğu deyil, ağılı olur. Əsas çağırış odur ki, diasporumuzu ağıla çevirmək, lobbiçiliyi isə emosiyasız, amma Vətən sevgisi ilə

torpaqlarda “kölgə”si kimidir. Ağac harada kök atıbsa, kölgə də onunla birlikdə var olur. Azərbaycan xalqı üçün bu köklər torpağımızda, Qarabağda, Xəzərin sahilində, Arazın qırağındadır. Amma kölgəmiz Moskvanın küçələrinə də düşür, Parisə də, Berlinə də, Nyu-Yorka da...

Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyi

Məqalə “Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyi”nin maliyyə dəstəyi ilə “Diaspor quruculuğu, lobbiçilik və dünya azərbaycanlılarının həmrəyliyi” istiqaməti üzrə hazırlanmışdır

ləri” və ya “Azərbaycan Məhsulları Günü” təşkil etmək effektiv ola bilər.

Göründüyü kimi, diasporun gələcəyi emosiyadan çox mexanizmdir. Bu mexanizmi isə yalnız dövlət yox, hər bir azərbaycanlı qurmalıdır. Çünki diaspor yalnız dövlətin yox, xalqın xaricdəki “nəfəsi”dir.

yüklü mexanizmə döndürmək lazımdır. Bir sözlə, Azərbaycan diasporu kökünün kölgədən çıxmasına nə qədər nail olarsa, Vətən də bir o qədər işıq tapacaq.

Səlim

Yeni tədris ilinə sayılı günlər qalıb

Bir şagirdin məktəb bazarlığı neçəyə başa gəlir?

Yeni dərs ili yaxınlaşdıqca valideynlər mağaza və bazarlarda məktəbli geyimləri, çantalar və digər ləvazimatların axtarışına çıxırlar. Qiymətlər, seçim imkanları və keyfiyyət məsələsi isə hər il olduğu kimi bu dəfə də müzakirə mövzudur. İlk baxışda dəftər-qələm xərçi kiçik görünsə də, geyim, çanta, ayaqqabı və digər ləvazimatlar bəzən valideynlər üçün böyük maliyyə yükünə çevrilir.

Paytaxt mağazalarında apardığımız araşdırma zamanı məlum olub ki, qiymətlər əvvəlki illərlə müqayisədə müəyyən qədər artıb. Məktəbli çantalarından tutmuş dəftər-qələm və digər məktəb ləvazimatlarına qədər bütün məhsullar üzrə seçim imkanı genişdir. Lakin eyni məhsulun müxtəlif mağazalarda fərqli qiymətlərlə satılması da diqqət çəkir. Məsələn, sadə məktəbli çantası 20 manata tapıldığı halda, ortopedik və brend modellərin qiyməti 80 manata qədər yüksəlir. Ləvazimat bazarında da eyni mənzərə müşahidə olunur - ucuz dəftərlər və qələmlər mövcud olsa da, keyfiyyətli məhsulların qiyməti baha başa gəlir. Bu baxımdan valideynlər sentyabr hazırlığını bir neçə həftə əvvəlcədən planlamağa başlayırlar.

İbtidai sinif şagirdi üçün xərclər

Apardığımız təxmini hesablamaya göstərir ki, ibtidai siniflər üçün məktəbli forması təxminən 87-105 manat arasında dəyişir.

İdman geyimi və idman ayaqqabısı isə əlavə olaraq 50-60 manat tələb edir: - Köynək - 12-15 manat;

- Şalvar və ya ötek - 20-25 manat;
- Jaket - 30-35 manat;
- Ayaqqabı - 25-30 manat;
- İdman geyimi - 30-35 manat;
- İdman ayaqqabısı - 20-25 manat.

Bunlardan başqa, məktəbli çantalarının qiyməti məkandan asılı olaraq 40-80 manat arasında dəyişir. Orta hesabla bir uşaq üçün 10-12 dəftər, qələmlər,

karandaş, rəngli qələmlər, plastilin, xətkəş, pozan və digər xırda ləvazimatların ümumi dəyəri 40-60 manat təşkil edir.

Bəzi valideynlər övladlarına su qabı, yemək qabı, əlavə dərs vəsaitləri də alır. Bu da orta hesabla 30-50 manat əlavə xərcə ya-

radır. Nəticədə, bir ibtidai sinif şagirdinin məktəbə hazırlanması valideynlərə orta hesabla 247-355 manat arasında başa gəlir. Daha keyfiyyətli geyim və ləvazimat seçildikdə bu məbləğ 400 manatı da keçə bilər.

Məktəbli formalarında ciddi endirim

Bakı Tikiş Evinin şöbə müdiri Etibar Əzimov “Yeni Azərbaycan”-a açıqlamasında rəsmi olaraq qiymətlərin ciddi endirimlə satıldığını bildirib: “Qısaqollu köynəklər 8 manata, uzunqollular 10 manata,

şalvar və ötekələr 15 manata, jaketlər isə 20 manata endirilib. Keyfiyyətsiz və mənsəyi məlum olmayan ucuz mallar bazara çıxarıldığından qiymətlər aşağı salınıb”.

Gömrük xərcləri artsa da...

Satıcılar da iddia edir ki, qiymətlər ötən illə müqayisədə endirilib. Bir çox mağazada malların Türkiyədən gətirildiyi, keyfiyyətin fərqli olduğu vurğulanır. Qısaqoll köynəklər 18, uzunqoll köynəklər 19 manata, şalvarlar 32-45 manat

arası, ötekələr 30-40 manata, jaketlər 30-35 manata satılır. Ayaqqabılar isə 25-30 manat civarındadır. Satıcıların sözlərinə görə, gömrük xərcləri artsa da, qiymətlər dəyişməyib.

Yeganə BAYRAMOVA

akart iki beynəlxalq mükafata layiq görüldü

Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankının 001 nömrəli lisenziyası ilə fəaliyyət göstərən A-Solutions Elektron Pul Təşkilatı MMC beynəlxalq səviyyədə nailiyyət əldə edib. İnnovativ maliyyə həlli olan akart nüfuzlu International Finance Awards çərçivəsində “Ən Yaxşı Yeni Təməssiz Elektron Pulqabı” və “Ən İnnovativ Yeni Virtual Kart Fintex Həlli” nominasiyalarında qalib seçilib.

Bu mükafat təşkilatın innovasiya yönümlü inkişaf strategiyasının, müştəri ehtiyaclarına fokuslanan

yanaşmasının və rəqəmsal maliyyə sahəsində tətbiq etdiyi fərqli həllərin beynəlxalq miqyasda tanınmasının göstəricisidir.

A-Solutions Elektron Pul Təşkilatının Baş icraçı direktoru Həsən Həsənov beynəlxalq nailiyyətlə bağlı fikirlərini belə ifadə edib: “Qazanılan mükafatlar məhsulumuzun keyfiyyətinin və komandamızın istifadəçilərə daim təkmilləşən təcrübə təqdim etməklə istiqamətində göstərdiyi səylərin nəticəsidir. Məqsədimiz - müştərilərimizin həyatını asanlaşdırmaq, onlara rahat və əlçatan maliyyə həlləri təqdim etməkdir. Bu uğurum əldə olunmasında müştəri-

lərimizin etimadı, komandamızın əməyi və tərəfdaşlarımızın davamlı dəstəyi mühüm rol oynayıb”. Ölkəmizdə rəqəmsal maliyyəyə çıxışı genişləndirmək məqsədilə akart istifadəçiləri üçün davamlı olaraq yeni funksiyalar təqdim edir. Diqqətçəkən yeniliklərdən biri kiçik məbləği kreditlərin sürətli və tam rəqəmsal şəkildə əldə edilməsinə imkan verən “Tamamla” məhsuludur. Xüsusi qiymətləndirmə modeli əsasında təqdim olunan bu həll maliyyə xidmətlərinə çıxışı asanlaşdırır və gündəlik ehtiyacların operativ şəkildə qarşılanmasına şərait yaradır.

Oyun mexanikası əsasında qurulan “Şansın akart-da Tap!” kampaniyası istifadəçilərə ödənişlər zamanı hədiyyələr və internet bonusları qazandıraraq gündəlik xərcləri daha sərfəli edib. Böyük marağı nəzərə alaraq, kampaniyanın məqsədini artırmaq üçün istifadəçilərə təqdim olunması planlaşdırılır. 1 sentyabr tarixindən etibarən akart keşbek loyallıq proqramını yeniləyərək istifadəçilərə onların maraqları və həyat tərzinə uyğun kateqoriyalardan seçim imkanını yaradıb. Bu dinamik yanaşma kateqoriya seçiminin genişləndirilməsi və aylıq qazanc limitinin artırılması ilə yanaşı, istifadəçilərə daha fərdiləşdirilmiş və rahat təcrübə təqdim etməyi hədəfləyir. Bundan əlavə, AZAL Miles ilə əməkdaşlıq çərçivəsində müştəri-

ləre topladıqları milləri səyahətə, yəni, mobil və kommunal ödənişlərdə də istifadə imkanını ilk akart tərəfindən yaradıb.

Həmçinin təqdim edilən “akredit” xidməti vasitəsilə istifadəçilər banka getmədən, cəmi iki dəqiqə ərzində 25,000 AZN-ə qədər nağd krediti tam rəqəmsal formada əldə edə bilərlər.

Bu yeniliklər akart-ın rəqəmsal maliyyə bazarında mövqeyini daha da möhkəmləndirməklə yanaşı, istifadəçilərə daha rahat və sürətli xidmətlər təqdim etməyə imkan yaradıb. A-Solutions Elektron Pul Təşkilatı istifadəçi təcrübəsini zənginləşdirəcək yeni funksionallıqlar və yaradıcı həllər üzərində işləyir və daim inkişaf edən rəqəmsal maliyyə sahəsində yeniliklər təqdim etməyə davam edir.

Təsisçi:
Yeni Azərbaycan Partiyası

Baş redaktor:
Alıqş HƏSƏNOĞLU

www.yeniazərbaycan.com
mail@yeniazərbaycan.com
Ünvan: Bakı - AZ-1000. Üzviyyətli - 66

Telefonlar:
598-37-76, 498-82-21
498-81-24, 498-19-84

İndeks: 67100
Lisenziya: N-B-317

Tiraj: 4834
Sifariş: 1825

“Kapital Bank” ASC-nin Nərimanov rayonu filialı
h/h - 33080019443900419109
kod - 200093
VÖEN - 150048601

Qəzet “Yeni Azərbaycan”ın bilgisayar mərkəzində yığılıb, səhifələnilib və “Azərbaycan” nəşriyyatında ofset üsulu ilə çap edilir.

Qəzet 1993-cü ilin aprel ayından nəşr olunur. Məsul nəvbətçi:

Yeganə Bayramova